

NOVA & VETERA

ČÍSLO SEDMÉ. — LISTOPAD LÉTA PÁNĚ MCMXIII.

OBSAH:

PIUS PP. IX.: DOGMATICKÁ KONSTITUCE „PASTOR AETERNUS“. —
PAUL VERLAINE: NEDĚLE. — VINCENT D'INDY: „MISSA SOLEM-
NIS“ OD BEETHOVENA. — CHARLES BAUDELAIRE: KVĚTY ZLA. —
JULES BARBEY D'AUREVILLY: „PORTUGALSKÉ LISTY“. — FRAN-
CIS JAMMES: HOSPODA BÁSNÍKŮV. — K. M.: MINIATURY. — A. L. S.:
POŘÁD TOTÉŽ. — SEDM LISTŮ PRAMENŮ. — LIST ODPADKŮ. —
OBRÁZKY: — „CAŘ“ OD RERICHA. — „MĚSÍČNÁ NOC“, „PELECH“
OD J. INGA. — „SOUDCOVÉ“ OD JOSSOTA.

SVATOSVATÉHO OEKUME-
NICKÉHO SNĚMU VATIKÁN-
SKÉHO / SLAVENÉHO PAPE-
ŽEM PIEM IX / PRVNÍ DOG-
MATICKÁ KONSTITUCE
O CÍRKVI CHRISTOVĚ /

VYDANÁ VE ČTVRTÉM ZA-
SEDÁNÍ JEHO / 18. ČERVEN-
CE LÉTA PÁNĚ MDCCCLXX.

Z latiny přeložil Antonín Ludvík Stríž.

PIUS BISKUP

SLUHA SLUŽEBNÍKŮV BOŽÍCH

Za souhlasu posvátného Sněmu na ustavičnou pamět.

PASTÝŘ VĚČNÝ a biskup duší našich, aby spásonosné dílo vykoupení trvalým učinil, svatou vzdělati Církev se rozhodl, v níž by jakožto v domě Boha živého všichni věřící jedné víry a lásky poutem byli semknuti. Proto prve než byl oslaven, prosil Otce nejen za Apoštoly, ale i za ty, kteří by skrze slovo jejich uvěřili v něho, aby všichni jedno byli, jakož i on Syn a Otec jedno jsou. Jako tedy Apoštoly, které sobě ze světa byl vyvolil, poslal, jakož sám poslán byl od Otce, tak chtěl v Církvi své Pastýře a Učitele míti až do skonání světa.

Aby však episkopát tento jednotný byl a nerozdílný, a aby spjatým spolu kněžstvem veškerenstvo věřících v jednotě víry a obcování se udržovalo, blaženého Petra ostatním Apoštolům v čelo postaviv, v něm trvalý obojí

této jednoty počátek a viditelný základ ustanovil, na jehož pevnosti věčný zbudován by byl chrám, a na jehož stálosti víry vznikla by Církev, jejíž výše až do nebe by dostoupila¹. A jelikož brány pekelné s nenávistí vždy větší a větší se všech stran na základ Církve, Bohem položený, útočí, aby ji, kdyby možno bylo, vyvrátily, My pro uchránění, bezpečnost a vzrůst stáda katolického nezbytným považujeme, za souhlasu posvátného Sněmu nauku o ustanovení, trvání a povaze posvátného apoštolského primátu, na němž celé Církve síla a pevnost spočívá, podle staré a stále víry všeobecné Církve, všem věřícím, aby v ni věřili a jí se drželi, předložití, a bludy jí odporující a stádu Páně tak zhoubné zavrhnouti a zatratiti.

HLAVA PRVNÍ

NA BLAŽENÉM PETROVI USTANOVEN APOŠTOLSKÝ PRIMÁT.

Učíme tedy a prohlašujeme podle svědectví evangelických, že primát právomoci nad veškerou Církví Boží bezprostředně

¹ Sv. Lev Vel., řeč IV, jinak III, kap. 2., na jeho narozeniny.

a přímo slíben a udělen byl Christem Pánem blaženému Apoštolu Petrovi. K jedinému totiž Šimonovi, jemuž dříve již byl řekl: *Ty slouti budeš Kefas* (Jan. I, 42.), když byl vyslovil svoje vyznání řka: *Ty jsi Kristus, Syn Boha živého, těmito slavnostními slovy promluvil Pán: Blahoslavený jsi Šimone, synu Jonášův, neboť tělo a krev nezjevily tobě, ale Otec můj, kterýž jest v nebesích; a já pravím tobě: Ty jsi Skála, a na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou; a tobě dám klíče království nebeského; a cokoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoliv rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi* (Mat. XVI, 16—19).

A jedinému Šimonu Petrovi udělil Ježíš po svém z mrtvých vstání právomoc nejvyššího pastýře a správce nad celým svým ovčincem, řka: *Pasiž beránky mé; pasiš ovce mé* (Jan XXI, 15—17). Této tak zřejmé nauce Posvátných Písem, jak jí Církev katolická vždycky rozuměla, otevřeně na odpor se stavějí zvrhlá mínění těch, kteří způsob vlády Christem Pánem v jeho Církvi ustanovený převracejíce, popírají, že Petr sám vůči ostatním Apoštolům, ať každému zvlášť nebo všem zároveň, pravým a vlastním primátem právomoci od Christa nebyl obdařen; nebo

kteří tvrdí, že primát ten nebyl bezprostředně a přímo udělen samému blaženému Petrovi, nýbrž Církvi, a skrze ni jemu jakožto jejímu přísluhovateli.

Kdo by tedy řekl, že blažený Petr Apoštol nebyl od Christa Pána ustanoven Apoštolů všech knížetem a celé Církve bojující viditelnou hlavou; nebo že primátu toliko čestného, nikoli však prvenství pravé a vlastní právomoci od téhož Pána našeho Ježíše Christa přímo a bezprostředně se mu dostalo; proklet buď.

HLAVA DRUHÁ.

TRVÁNÍ PRIMÁTU BLAŽENÉHO PETRA V ŘÍMSKÝCH VELEKNĚŽÍCH.

Co však v blaženém Apoštolu Petrovi Kníže Pastýřův a veliký Pastýř ovcí Pán Christus Ježíš k ustavičné spáse a k stálému dobru Církve ustanovil, to nezbytně trvá téhož autoritou v Církvi, jež na skále jsouc založena, až do konce věků pevně bude státi, nepřetržitě. Nikdo zajisté nepochybuje, ba všem věkům známo bylo, že svatý a přebílený Petr, Apoštolův kníže a hlava, víry sloup a Církve katolické základ, přijal od

Pána Našeho Ježíše Christa, Spasitele pokolení lidského a Vykupitele, klíče království: a on že až dosud a vždycky ve svých nástupcích, biskupech svatého Stolce Římského, jím založeného a jeho krví posvěceného, žije a vládne a soudí¹. Kdokoliv tudíž na tomto stolci po Petrovi nastupuje, ten podle ustanovení samého Christa nabývá Petrova primátu nad veškerou Církví. Trvá tedy řád, stanovený Pravdou věčnou, a blažený Petr setrvává v přijaté síle skály, otěží Církve sobě svěřených nepustil². Z toho důvodu bylo třeba, aby s Církví Římskou pro její vyšší moc veškerá Církev byla ve shodě, to jest, aby všichni odevšad věřící v tomto Stolci, z něhož práva velebné pospolitosti vyřinují, jako údové v hlavě spojení ve svaz jednoho těla byly srostlí³.

Kdo by tedy řekl, že není z ustanovení samého Christa Pána čili právem božským, že blažený Petr v primátu nad veškerou Církví má neustálé nástupce, nebo že Římský Velekněz není blaženého Petra v tomtéž primátu nástupcem; proklet buď.

¹ Sněmu Efezského Akt. III, al. II, kap. 3.

² Sv. Lev Vel., Řeč III, al. II, kap. 3.

³ Sv. Ireneus „Proti bludařům“, kn. III, k. 3.

HLAVA TŘETÍ.

O HODNOTĚ A POVAZE PRIMÁTU VELEKNĚZE
ŘÍMSKÉHO.

Pročež opírajíce se o zjevná posvátných písem svědectví a pevně se držíce zřetelných a jasných dekretů jak Předchůdců Našich Římských Velekněží tak generálních Sněmů, obnovujeme definici obecného Sněmu Florentinského, dle níž všichni věřící Christovi povinni jsou věřiti, že svatá apoštolská Stolica a Římský Velekněz nad veškerým oborem zemským má primát, a Velekněz Římský že jest nástupcem blaženého Petra, knížete Apoštolův, a pravým Náměstkem Christovým a celé Církve hlavou a všech křesťanův otcem a učitelem; a jemu že v blaženém Petrovi od Pána Našeho Ježíše Christa plná moc jest udělena, aby pásł, řídil a spravoval všeobecnou Církev; jak také v aktech oekumenických Sněmův a v posvátných kanonech jest obsaženo.

Učíme tedy a prohlašujeme, že Církev Římská z ustanovení Páně nade všemi ostatními má prvenství řádné moci, a že tato jurisdikční moc Velekněze Římského, pravá to moc biskupská, jest bezprostřední; a že tudíž pastýřové i věřící jakéhokoliv obřadu

a důstojenství, jak jednotlivci zvláště, tak všichni zároveň, povinností hierarchické podřízenosti a pravé poslušnosti jsou jí zavázáni, a to nejen ve věcech víry a mravův, ale i ve věcech kázně a správy Církve po celém okrsku zemském; takže zachována-li jest s Římským Veleknězem jednota jak v obcování, tak u vyznávání téže víry, Církev Christova jest jediným stádem pod jediným svrchovaným pastýřem. — Toto jest učení pravdy katolické, od něhož nikomu nelze se odchýliti beze ztráty víry a spásy.

Tato arcíť Svrchovaného Velekněze moc nikterak není na úkor oné řádné a bezprostřední jurisdikční moci biskupské, již Biskupové, kteří Duchem Svatým jsouce ustanoveni po Apoštolech nastoupili, jakožto praví pastýřové každý přidělené sobě stádce pasou a řídí, ba moc jejich jest nejvyšším a obecným Pastýřem podpírána, sílena a chráněna, podle slavného výroku svatého Řehoře Velikého: „Čest má jest ctí veškeré Církve. Čest má jest bratří mých pevnou posilou. Tehdy já opravdově jsem ctěn, když všem jednotlivým povinné úcty se neodpírá.“¹

Z této svrchované moci Římského Velekněze spravovati veškerou Církev vyplývá

¹ Listy Eulogovi Alexandrin., kn.VIII. list 30.

jemu dále právo, u výkonu svého úřadu slobodně obcovati s pastýři i stádcí celé Církve, aby je na cestě spásy mohl učiti a řídití. Pročež odsuzujeme a zavrhuje me mínění těch, kteří praví, že lze dovoleně zabrániti těmto stykům nejvyšší hlavy s pastýři a stády, nebo kteří je činí závislými na moci světské, tvrdíce, že ustanovení apoštolského Stolce nebo jeho autority k řízení Církve nemají platnosti a účinnosti, leč jsou-li stvrzena schválením moci světské.

A poněvadž božským právem apoštolského primátu Římský Velekněz veškeré Církvi stojí v čele, učíme také a prohlašujeme, že on jest nejvyšším soudcem věřících,¹ a že ve všech přích oboru církevního lze k jeho soudu se odvolati.² Ale soudu Stolce Apoštolského, nad nějž není vyšší autority, nikdo nesmí se vzpěčovati a nikomu není dovoleno o jeho rozsudku souditi.³ Bloudí tudíž od správné cesty, kdož tvrdí, že dovoleno jezt z rozsudků Římských Velekněží odvolati se k oekumenickému Sněmu jakožto k autoritě vyšší Velekněze Římského.

¹ Pia PP. VI breve „*Super Soliditate*“ ze dne 28. list. 1786.

² Oekum. Sněm Lyonský II.

³ List Mikuláše I císaři Michaelovi.

Kdo by tedy řekl, že Římský Velekněz má toliko úřad dozoru nebo správy, nikoli však plnou a svrchovanou moc jurisdikční nad celou Církví, nejen ve věcech víry a mravů, ale též ve věcech kázně a řízení Církve po celém okrsku zemském; nebo že má toliko přední podíl, nikoli však všecku plnost této svrchované moci; nebo že tato jeho moc není řádná a bezprostřední i nade všemi i nad jednotlivými Církvemi nebo nade všemi pastýři a věřícími vesměs i zvlášť; proklet buď.

HLAVA ČTVRTÁ.

O NEOMYLNÉM UČITELSTVÍ ŘÍMSKÉHO VELEKNĚZE.

Že pak apoštolský primát, jež Římský Velekněz jakožto Petra, knížete apoštolského, nástupce nad veškerou Církví drží, také svrchovanou moc učící v sobě uzavírá, na tom vždycky tento Svatý Stolec trval, to děje Církve neustále dosvědčují, a též oekumenické Sněmy, v první řadě ty, na nichž Východ se Západem v jednotu víry a lásky se pojily, prohlásily. Otcové totiž Sněmu Cařihradského čtvrtého, jdouce ve šlépějích předků, toto slavnostní vyznání pronesli: „První podmínkou spásy jest řídit se pra-

vidlem správné víry. A jelikož nelze pominouti výroku Pána Našeho Ježíše Christa: Ty jsi Skála, a na té skále vzdělám Církev svou, co řečeno bylo, také skutečností se dotvrzuje, neboť na Stolci apoštolském vždy bylo zachováváno neposkvrněné katolické náboženství a svatá hlásána nauka. Od jeho tudíž víry nikterak nechtějící se odloučiti, doufáme, že zasloužíme býti v jedné pospolitosti, kterou káže Stolec apoštolský, v němž pevně trvá bezúhonné a pravé náboženství křesťanské.¹ Se schválením pak Sněmu Lyonského druhého Řekové prohlásili: „Svatá Římská Církev má nad veškerou Církví katolickou svrchovaný a plný primát a vládu, kterou od samého Pána v blaženém Petru, knížeti čili hlavě Apoštolův, jehož nástupcem jest Římský Velekněz, s plností moci přijala, jak pravdivě a pokorně uznává; a jako přede všemi ostatními povinna jest pravdu víry hájiti, tak i vzniknou-li nějaké spory o víře, jejímu soudu náleží o nich rozhodnouti.“ Florentský Sněm posléze definoval: „Velekněz Římský jest pravým Náměstkem Christovým, celé Cír-

¹ Z formule Sv. Hormisdy papeže, předložené Hadrianem II Otcům oekumenického Sněmu VIII, Cařihradského VI, a jimi podepsané.

kve hlavou a všech křesťanův otcem a učitelem; a jemu od Pána Našeho Ježíše Christa v blaženém Petrovi odevzdána byla plná moc, aby pásł, řídil a spravoval Církev všeobecnou.“

Aby tomuto pastýřskému úřadu zadost činili, Předchůdcové Naši vždycky neúnavně se přičiňovali, aby spasitelná nauka Christova u všech národů země se šířila, a se stejnou péčí bděli, aby tam, kde byla přijata, ryzí a čistou byla uchována. Pročež celého oboru biskupové, tu jednotlivě, tu shromáždění na synodách, starým řídíce se obyčejem a dávným pravidlem, o těch zvláště nebezpečích, jež u věcech víry vznikala, tomuto apoštolskému Stolci podávali zprávy, aby tam poruchy víry byly spraveny, kde víra nemůže utrpěti oslabení.¹

Římští pak Velekněží, jak je k tomu stav časů a věcí vybízel, brzy svolávajíce Sněmy oekumenické nebo zkoumajíce mínění Círky po oboru zemském, brzy skrze synody částečné, brzy jiné pomoci užívajíce, jaké jim právě Boží Prozřetelnost skýtala, to definovali a věřiti prikazovali, co přispěním Božím shledávali souhlasným s posvátnými Písmy a apoštolskými tradicemi. Nebyli nástupcům

¹ Sv. Bernarda List CXC.

Petrovým Duch Svatý slíben, aby snad novou nauku, kterou by jim zjevoval, vyhlášovali, nýbrž aby s jeho přispěním zjevení Apoštolů postoupené jako sklad víry svatě střežili a věrně vykládali. A jejich apoštolské učení všichni ctíhodní Otcové rádi přijímali a svatí Učitelé pravověrní ctili a jeho následovali, plně vědouce, že tento Svatého Petra Stolec stále zůstává všeho bludu uchráněn, podle božského zaslíbení Pána Spasitele Našeho, jež dal knížeti učeníků svých: *Já prosil jsem za tebe, aby nehynula víra tvá, a ty někdy obrátě se utvrzuj bratři svých* (Luk. XXII., 33).

Tentotedy pokladníkdy nehynoucí pravdy a víry Petrovi a jeho na tomto stolci nástupcům byl Bohem udělen, aby vznešený úřad svůj ke spáse všech konali, aby veškero stádo Christovo jimi od jedovaté potravy bludu jsouc odvraceno, píci nebeské nauky bylo krmeno, aby všeliký podnět k rozkolu byl zmařen a celá Církev v jednotě uchována, a o svůj základ se opírajíc, pevně stála proti branám pekelným. Jelikož pak v této právě době, kdy spásonosné účinnosti úřadu apoštolského nejvíce jest třeba, nemálo se vyskytá těch, kteří autoritu jeho zlehčují; zcela nezbytným považujeme slavnostně vyhlásiti praerogativu, kterou jednorozený Syn Boží

se svrchovaným úřadem pastýřským ráčil spojití.

Nuže My, věrně se držíce tradice od počátku víry křesťanské přejaté, k slávě Boha Spasitele našeho, k vyvýšení náboženství katolického a k spáse národů křesťanských, za souhlasu posvátného Sněmu učíme a jakožto dogma Bohem zjevené vyhlášíme: Velekněz Římský, když mluví se stolce, to jest když vykonává úřad Pastýře a Učitele všech křesťanů ze své nejvyšší autority apoštolské prohlašuje učení o víře nebo mravech, jehož veškera Církev povinna jest se držeti, přispěním Božím, jemu v blaženém Petru slíbeným, požívá té neomylnosti, již božský Vykupitel Církev svou při prohlašování nauky o víře nebo mravech obdařenu míti chtěl; proto takováto prohlášení Římského Velekněze jsou sama sebou, bez ohledu na souhlas Církve, neopravitelna.

Kdo by pak tomuto Našemu prohlášení opovážil se, což Bůh odvrátiž, odporovati; proklet buď.

Dáno v Římě, ve veřejném slavnostním sezení v basilice vatikánské, roku Vtělení Páně tisícího osmistého sedmdesátého, dne osmnáctého července, pontifikátu Našeho roku dvacátého pátého.

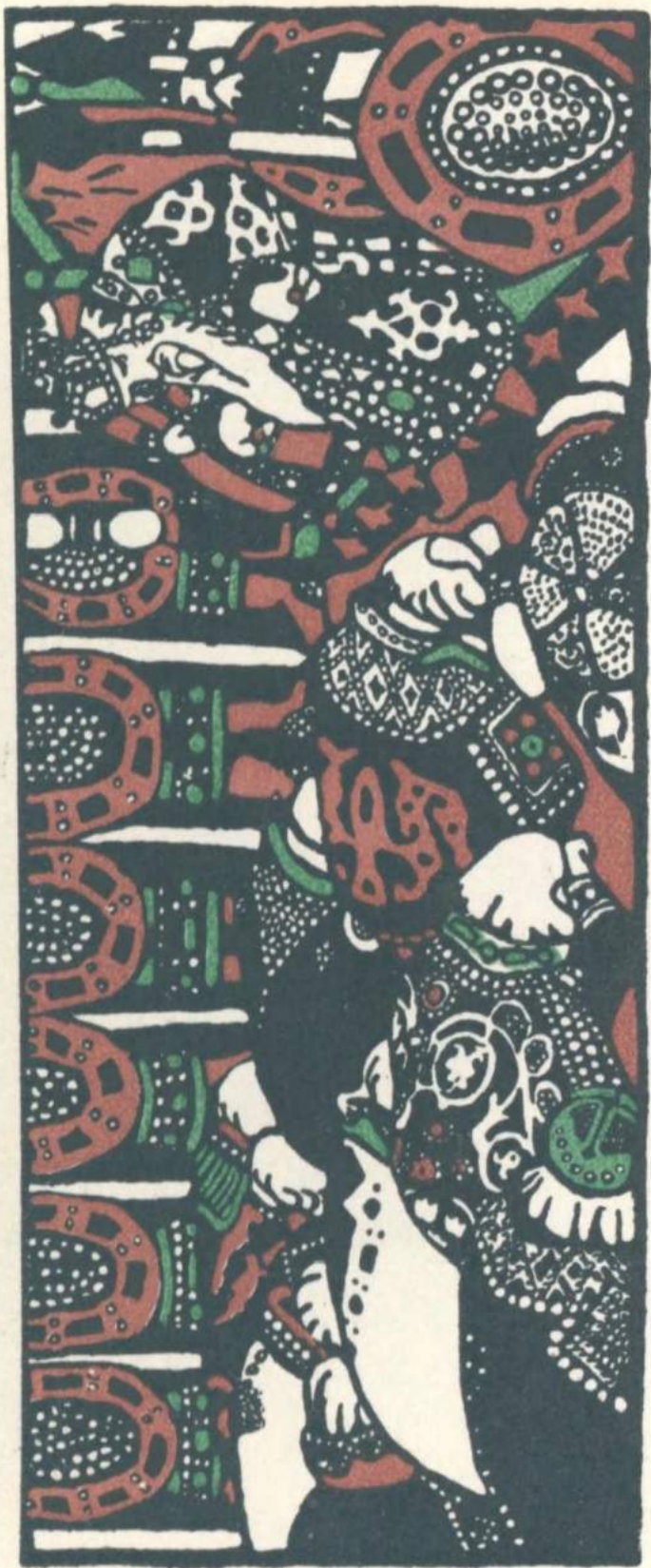
Když Konstituce byla z kazatelny přečtena a všichni Otcové odhlasovali, Nejvyšší Velekněz vstav, potvrdil slavně dekrety a kanony v Konstituci této obsažené, těmito slovy:

„Rozhodnutí a kanony, jež v Konstituci právě přečtené jsou obsaženy, zlíbily se všem Otcům, až na dva, i My s úchvalou posvátného sněmu je tak, jak čteny byly, prohlašujeme a Apoštolskou autoritou stvrzujeme.“

Tak jest.

JOSEF,

Biskup ze Sv. Hyppolitu, sekretář Sněmu Vatikánského.

„CAŘ“, KRESBA OD N. K. RERICHA.

PAUL VERLAINE:

NEDĚLE

O Práce! milosrdný trest za hřích, před hříchem přistrojená Tvůrcem k tomu, bys blažila prázdne chvíle nevinnosti, potom obrácená v přísnost samou provinou člověka, který aspoň ji odnesl, poslední a jedinou vzpomínku na Ráj pozemský, zároveň útěchu i povinnost, a zábavu právě tak jako dluh posvátný, důvode bytí člověka i jeho důstojnosti, výzvo k jeho první výsadě, platební způsobilosti pro všechny půjčky a zálohy Milosti a Slitování, — kdo lépe než katolík tě pochopí, tebe uctí? Kdo tě konati bude lépe, veseleji, záslužněji, s větším pořádkem, rozumností a poctivějším užitkem? Beru za svědky Evropu ornou, literární starobylost, nabízející se našemu obdivu, a mnichy prvních dob křesťanských našeho Západu. Beru za svědky architekturní nesmírnost velikých věků víry, je-

jich politické a theologické vášně, jejich dílo sociální, jejich nálezy chemické, jejich pokusy, jejich úspěchy v astronomii, — a horlivou plavbu, jen a jen křesťanskou, vesměs propagační, z dob, které jim šly v zápětí. Beru za svědky soudobou Církev a její neúnavné pracovníky z Jezuitů, ve všech věcech výborných dělníků všech hodin, až k tvůrcům, zakladatelům a podněcovatelům universit, kolegií, seminářů, škol obecných, dílen pro chudý lid, sirotčinců a kroužků katolických, i když pomíneme mlčením tolik jiných ústavů ryzí činnosti, které prospívají a vzrůstají na spravedlivých troskách vzteklé soutěže pronásledovatelské, ústavů trpělivých protože věčných, věčných, protože božských! Vidím práci poctěnou a konanou u nás křesťanů a zvláště u nás, — ctěnou a konanou ve všech jejích formách starých i nových, a moje srdce křesťanské nemůže než tlouci hrdostí a radostí při pohledu na práci křesťanskou, totiž jedinou pravou práci, a než milovati, ó kterak vroucně! a ctíti *pravé* pracovníky, zároveň co má láska zajímá se u veškeré spravedlnosti o druhé, zbloudilé, ale přes to statečné, jich lituje a přeje si ze všech svých sil jejich slavného návratu, jejich navždy požehnaného usmíření.

Běda! znám je, jsemť Francouz, znám tyto dělníky bez Boha, jež příšerný zvyk lhostejnosti, — zločin výchovy, — rozvztekluje k práci zakázané, znám je, žije vedle nich, skoro s nimi, vážím si jich pro jejich týdenní udatnost, a lituji jejich vraždivé nevědomosti, která činí z tohoto dne ve Francii ohavný zjev, neblahou, žalostnou zajímavost pro cizince — leč jakého! — tudy cestujícího.

Býval zákon na práci nedělní, ostatně zákon zrušený nedávno lidmi, vímeť jakými, ale působením této národní nevědomosti býval pohoršlivě znásilňován lidem, obyčejně tak povolným a tak ohebným v každou služebnost. Jediná péče zůstavší v srdci francouzském, jak se obohatiti, a nedůvěra v Boha skoro neznámého, vyškrtly z našeho života tu oživující, jedinou oživující věc, úctu k Neděli. — „Počasí se kalí. Do polí! Ženo, ať jest polévka v pravé poledne. Vyjedeme, jak jen se koni nažerou.“ — „Dobré pohýření v pondělí. Družstvo častuje. Už by se skoro ani v neděli nepracovalo.“

A to se dělá týden co týden v pokojnosti, v bezpečnosti úplné na vesnici od nynějška jako ve městě. Žena jde někdy na tichou mši, a někdy také napomíná a vadí se. Ale muž na lačný žaludek uštěpačně se ušklíbá a pře-

chází k dennímu pořádku; byla-li ranní sklenička silná, bouří a křičí proti „farářům“. — „Vše to se co nevidět změní! Tvoje dcera zví o tom více než ty, teď, kdy se potlačuje pámbíčkářství ve škole. A ať žije Republika!“

Dítě slyší tyto projevy, většinou proložené rouháním, i zachovává tato nezachovávání. Ba v některých rodinách téhož zrna, kde se posílá dítě na mši, poněvadž jeho otec tam nejde a poněvadž tento otec neopomíjí prohlašovati chvíle co chvíle svou povýšenost osvícence a vzdělance (ó dobroto!), poněvadž ostatně noviny nejvíce protikřesťanské válí se všude po domě a jsou čteny, vykládány, vychvalovány večer jak večer, ač-li muž nevchází příliš opilý nebo příliš utrmácen svým dílcem země zle nabyté, nebo despotickou industrií, mrzkou to a krutou pomstou tak řečených starých cechů, vyhubených jeho dědy, — dítě, jež toto příšerné vychování předčasně vzněcuje, porušuje se strašně rychle, rozumuje správně ve falešnu a uzavírá logicky, stávajíc se horším než jeho smutní předkové. A to postupuje od Devadesátého osmého. Divte se teď!

Neboť zachovávání Neděle jest *vším* od posledního zjevení: první příkázání Boží, abys „se klaněl“. Z toho všecka vzdělanost (v pravém smyslu) vyplývá.

Oh! po práci přijaté, okrašlované, zkvetlé, živené těmi křiky lásky a naděje, vroucích modlitbiček, tolik doporučovaných, jak jest sladko odpočinouti v Bohu svým zemdleným údům, své unavené hlavě a býti všečen láskou, všečen vděčností nesmírnému Otcovství, neskonale Dobrotě! Býti v rodině, té rodině, již nic nemůže zničit, ani hřích často vyznávaný, rozhřešovaný a den ode dne řidší, ani pronásledování zevnější, přijímaná s útrpností a vybíhající v modlitby za pronásledovatele, ani smrt, která bude spojením ve štěstí bez konce! Býti tu otcem, matkou, dětmi, všichni sladce veselí ve stinné zahradě, kolem velikého ohně, jsme-li bohatí; plni vděčnosti za svůj odpočinek, zámožni, díky bližnímu, jsme-li chudí, — míním totiž společnost křesťanskou. Není-liž to, jak se říkávalo, a jak se to říkávalo o sňatku křesťanském, pozemským Rájem znovu nalezeným, a Rájem nebeským, chutnaným jednou za týden?

A pak

„tabernacula tua!“

Slyšte zvony, zvuků fléten a rohů, vážné a radostné, a vzdejte se jejich svěžímu volání. Jaká radost, jasná a pronikavá, jakož i rozpínavá, jíti do kostela a tam obcovati krásným službám Božím, klaněníhodné Oběti,

těm Nešporám, rozvíjejícím se jako vlny kadidlové až ke kadidlu *Magnificatu*, a *Tantum ergo*. Nádavkem požehnání pro duši, posvěcení a ušlechtilá rozkoš smyslů, k nimž každá částka těchto velebných zasedání jest řízena mateřskou moudrostí katolické Liturgie.

Při východu z Kostela čela jsou zdůstojněna, oči září klidněji a hlouběji, ruce se cítí činnější a ochotnější k almužně dobrým chudým, i jim také zcela radostným v požehnaném vzduchu Neděle. Anglie, mezi všemi zeměmi zvláště zachovala tyto vznešené a půvabné tradice: toť i veliká hrdost těchto Protestantů. Připojme, spravedlivá hrdost těchto Křesťanů. Ovšem že kacířství vysušilo z části toto dílo spásy; vneslo do něho onu přepjatost, onu slovní žvanivost, která zabíjí, místo aby oživovala jako nad povinnost konané věci katolické; ještě slušno vzdáti chválu nepopěrné důstojnosti, jaké nabývají mravy veřejné a projevy myšlenky, literatury, umění, sněmování, tisku, tímto počátečním a hlavním zachováváním. Duch rodinný ještě velice silný a velice hierarchický v této zemi, jež bohužel nechává sezískávat anarchistickým naukám pevniny, vděčí za svou mohutnost jak neděli, zachovávané doma i v Chrámě, tak velice moudrému udržování svobody pro otce,

by on pořizoval závěť. Hmotný blahobyť, bychom o něm mluvili, jenž nepřestává korunovati podniky a operace této říše, vyplývá velice zřejmě z požehnání zcela zvláštního, souvisejícího s dobrým zvykem, o němž mluvíme, a jsou-li národové katoličtí, *bez výjimky*, všimněte si toho dobře, požadu ve všem, anarchičtí a nešťastní skoro ve všech vztazích, nevidíte v tom očima víry, — jedinýma očima! — leč otcovský trest s hůry na znesvěcování Svatého Dne těmito národy nevďečnými a *tvrdé šíje*, jako Israel, jejich prorocký předobraz, kteří neuměli uchovati Daru Božího a vrhli se s hlavou sklopenou do nejapné, do sviňské, do ohavné francouzské Revoluce? A zatím co tito národové, s Francií, běda! v čele, ztrácejí den ze dne se všemi svými ctnostmi z dřívějška, krapet víry jejich otců, a kotálejí se závratně až do nejposlednějších temnot nejblátivějšího atheismu, divte se, jak Anglie a Amerika, věrné strážkyně nedělního odpočinku, vidí, — skvělá odměna! — co lidí dobré vůle a dobré víry v jejich církvích, to vše vrací se k jediné Církvi, a to ve skupinách denních, v zástupech nepřestávajících.

Ale buď jak buď, Francie jest Bohem milována. Úsilný, moudrý, vlastenecký a předvídavý soucit našich předků dobyl nám skvě-

lých odpustkův a shovívavosti, a milost nás stihá neúnavně.

Ta, která se nevzývá nikdy nadarmo, zmnohonásobila v těchto posledních dobách ve světelných slovech sladce velitelskou žádost, *by byla vzývána* na rozličných místech naší země. Jedna z hlavních těchto milosrdných návštěv naléhala zvláště a jakým dojemným a silným způsobem! — na naprostou nezbytnost zachovávání Neděle. Pláče, hrozby La Saletteské, sliby Lourdské a Pontmainské, milosrdenství bez počtu a tresty děsivé, nová založení, pouti více kvetoucí než kdy jindy, ušlechtilá utrpení a statečné opírání se návratu *Devadesátého třetího*, jasné očekávání možného mučeníctví, pykání pro víru, — co záruk, co nadějí, jaká skoro jistota, že se probudí Francie k dvěma prvním přikázáním posléze pochopeným, znova a radostně poslouchaným! Maria tolik vzývaná ve svých vyvolených svatyních, možno to říci, na tento milosrdný úmysl, nemůže, věřme tomu uctivě, leč ještě jednou pronésti nad námi nebo nad našimi dítkami své všemocné *Fiat!*

Ale zatím, jaká hanba francouzská!

PŘELOŽIL JOSEF FLORIAN.

MISSA SOLEMNIS

OD LUDWIGA VAN BEETHOVENA

Ocítáme se před jedním z největších veleděl veškeré hudby. Jen taková díla jako *Veliká Mše h-moll* od Bacha a *Parsifal* od Richarda Wagnera možno k němu přirovnati. Po čtyři léta za sebou Beethoven staví tento zázračný památník a „jest tím jakoby proměněn“ dle slov jeho blízkých. Žije nad náhodnostmi pozemskými a jest si vědom, že píše na slova božská. Dává si do nejmenších podrobností vysvětliti smysl a přízvuky latinských slov Svaté Oběti. Jest vyzbrojen, by složil vznešený hymnus modlitby, slávy, lásky a pokoje, na který dává tento nápis: „Vyšed ze srdce, kéž jde do srdce.“

Třeba pohlížeti na *Slavnostní Mši* jako na hudbu liturgickou?

Odpovězme směle: netřeba. Toto údivné umění by jistě nebylo *na místě* ve chrámě.

Nepoměrna k obřadům bohoslužeb, *Missa solemnis* vyžaduje značného orchestru, málo vhodného, by zněl náležitě v kostele.

Hudba liturgická, nikoliv... ale hudba na výsost náboženská, a ještě více, hudba pod-

statně katolická. — Jsme velmi vzdáleni toho, bychom podezírali poctivost těch Beethovenových historikův, kteří chtěli přidělití tomuto jedinečnému památníku náboženského umění smysl prostě filosofický, udělati z této Mše dílo mimo křesťanskou víru, projev *svobodného svědomí*... (až tam se došlo); ale nepoznati ani ducha katolicismu v něžnosti, kterou jsou obklopeny božské osoby ve vzrušení, které provází vyslovovaná tajemství, toť dokazovati slepotu... nebo ignoranci.

Jak možno — i když se autor nenamáhal, by nám to řekl jasně — jak možno odvážit se tvrzení, že celá tato Mše není vroucím úkonem víry, že toto *Credo* nepraví na každé stránce: „Věřím, netoliko v jakési neurčité božství, ale v Boha Evangelia a v tajemství Vtělení, Vykoupení a Života Věčného“? Jak možno popřítí pronikající vzrušení — tak nové v hudbě — které provází tato tvrzení, a které dlužno přičítati jenom katolickému chápání těchto dogmat a tajemství? Jak možno posléze neuznati úzkostlivé péče, s jakou jsou posvátná slova hudebně zpracovávána a překládána, a údivnou znalost výrazných přízvukův, jež odhalují jejich smysl těm, kdož umějí a chtějí chápati? Stačí ostatně poznávati a cítiti, bychom se přesvědčili. Při-

činíme se ihned, aby čtenář nabyt tohoto poznání, s nadějí, že u něho probudíme cit Krásy a Pravdy, kterého se Beethoven sám dovolával, když psal Streicherovi: „Můj hlavní úmysl při skladbě Mše byl zploditi náboženský cit u zpěvákův jako u posluchačův, a tento cit upevniti.“

Hned od vstupu *Kyrie* zakoušíme dojmu velikosti, jež nemá rovné leč ve stejnorodém vstupu *Veliké Mše* Bachovy. Toť úplně celé pokolení vzývá milosrdenství Boží. Za chvíli tonalita se ohýbá k *odpovídající tonině měkké*; jakýsi krušný pochod nám ukazuje Syna Božího sestoupivšího na zemi, ale slovo *Christe*, založené na téže hudbě jako *Kyrie*, symbolisuje totožnost obou Osob v jediném Bohu, kdežto třetí *Kyrie*, zastupující Ducha Svatého, třetí Osobu beroucí účast na témž božství jako obě ostatní, zakládá se na třetí funkci harmonické, *subdominoantě*, jakožto pojítku trojího podání jediného Boha.

Gloria padá na nás skvěle trubkovou fanfárou svěřenou *kontraltům* sboru. Dlužno, aby důstojně vyzněl tento typický motiv přes hlomoz orchestru; jest na dirigentu, aby se na to zařídil... Po výkřiku slávy vše se náhle uklidní při slovech: *pax hominibus* atd.; a jest to už jakoby náčrtek velikého thematu Po-

koje v jeho podstatných stupních, které uzavře dílo. Nelze nám rozbíratí všech veršův *Gloria*, ale poznamenejme letmo při *Gratias agimus tibi* zjev melodické kresby, kterou si oblíbí Richard Wagner zvláště v *Mistrech Pěvcích* a ve *Walkýře*. Hlahol trubek, který jest osou celého tohoto kusu, slyšeti skoro stále, pokaždé aspoň, když se slova dovolávají síly nebo jsou symbolem moci. Škoda, že závěrečná fuga na *in gloria Dei Patris* není odlišnější od sourodých a rozvinuje se bez větší zajímavosti než fugy psané na táž slova řediteli kůru té doby. To jest slabina díla.

S *Credo* vstupujeme do kathedrály, bychom z ní už nevyšli. — A není-liž i plasticky opravdovou kathedrálou toto *Credo*, tento vznešený pomník víry katolické, svým tak ostrým rozdělením ve tři lodi, z nichž prostřední se končí u obětního oltáře: *Et homo factus est?* — Uspořádání této architektury jest zázrakem stavby, divem ladnosti, řeknu ještě více, rovnováhy *mystické*. Usuzujte o tom.

Credo jest rozděleno na tři veliké části dle *trojičného* systému, užívaného v přemnoha liturgických skladbách.

První část, vyslovující víru v jediného Boha, má do sebe sama dvě tvrzení: 1. „Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího“;

2. „Věřím v jediného Pána, Ježíše Krista.“ Obě jsou založena v hlavní tonalitě *B-dur* s úchylkou k *subdominantě*, načež obě Osoby se zase *sjednoují* při *constubstantialem Patri* na *tonice*.

Částí druhou jest evangelické drama Ježíše sestoupivšího na zemi. Zobrazuje se ve třech aktech: 1. VTĚLENÍ zacházející opět do tonality *D-dur*, jež jest synthetickou tonalitou Mše, při slovech: „A člověkem se stal“; 2. Scéna UMUČENÍ (*Crucifixus*) odpovídající v *d-moll* a postupující ve sklíčenosti při slovech o uložení do hrobu; 3. VZKŘÍŠENÍ, jež na ráz zase vystupuje a dostává se na zářivou *dominantu*: *F-dur*.

Část třetí jest zasvěcena Duchu Svatému. Jako část první má dva oddíly: 1. tvrzení víry vzhledem k Duchu a k dogmatům Církve; 2. oslavu tajemství Života věčného. Celá tato poslední část neopouští tonality skladby.

A najdou se kritikové dosti povrchní, by řekli, že „theologickýmyslposvátnýchslov“ byl Beethovenovi lhostejný!

Nelze nám zde dávat se do podrobného rozboru, neboť bylo by třeba citovati všecko... Studujme toliko část střední, drama. Po *In-carnatus*, psaném v *první tonině* gregoriánské, začíná se děsné vystupování na Kalvarii.

Sledujme potácející se kroky Spasitele, který nese kříž, tak drsně podtržené orchestrem. A zde rozkvílí se podsmyčcem prvních houslí nejdojemnější nářek, nejvznešenější vyjádření utrpení, jež kdy vyšlo ze srdce hudebníkova, nářek ještě intensivnější než bolestná melodie op. 110., poněvadž tu nejde už o bolest lidskou, nýbrž o bolest Boha stavšího se člověkem.

Závěrečná fuga jest úplně celá údivné nádhery. Vyžaduje tempa *velice volného*, neboť si dlužno připamatovati toto, že když Beethoven píše $\frac{3}{2}$ (takt třípůlový) nebo i $\frac{6}{4}$, jako třebaš ouverturu k *Egmontu*, 20. variaci op. 120, náboženské thema ve finale IX. symfonie atd., přisuzuje tomuto způsobu psaní význam majestátní táhlosti; není výjimky v jeho díle od tohoto pravidla. Tato fuga, tak pravidelná, se svými *stretty*, *protipohyby* a *diminucemi*, jako nejkrásnější fugy Bachovy, jest vzorem poesie *mistrovské*. Tak řka zobrazení nebeských radostí, jak je chápal nějaký Lipi nebo Giovanni da Fiesole. Toť opravdu jakoby freska z té krásné doby, přeložená v hudbu; dlužno v ní viděti mystický tanec, kolo blahoslavených, dotýkajících se bosýma nohama kvítkův nebeských záhonkův. Přichází z veliké dálky toto ma-

jestátní kolo, sotva je slyšeti... Blíží se, jest zrovna u nás a vplétá nás do svých závitův, vzdaluje se, mizí skoro, ale jen aby se brzo vrátilo, čtenější, nadšenější, aby nás uneslo ve svém víru a zastavilo se posléze v adoraci před trůnem Všemohoucího!

Než opustíme *Credo*, není bez užitku odhaliti bizarní kritiku, formulovanou některými dějepisci o verši: *Credo in unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam*. — Z toho, že slova tohoto verše nejsou svěřena než jediným tenorům (nezapomínejme, že *teneur* [=základní thema], tenor býval vždy nejdůležitějším hlasem sboru), vyvozovalo se, že prý Beethoven „vyklouzl“ tomuto článku, *poněvadž vnějšně nevěřil*... Důvod zdá se nám docela jiný, neboť předně všechny předcházející články jsou zpracovány tímž způsobem, a opravdu nelze obviňovati spiritualisty Beethovena, že by byl chtěl „vyklouznouti“ Duchu Svatému! Dlužno tedy připustiti, že kritikové nebo literáti, kteří vyslovili toto mínění, četli pramálo Mší... sice by bývali upozorovali, že právě tak v liturgických mších Palestriny i jiných, jako ve mších modernějších (míníme ty, ve kterých tekst má vliv na hudbu) tato část *Creda* se vždycky obětuje, abych neřekl, že se jí „vykluzuje“. Bude tedy

dlužno podezíratí Palestrinu z nevěry v dogmata Církve?... Věc jest mnohem prostší. Stačí si přečísti poněkud pozorněji ta slova: „Jemuž s Otcem i Synem zároveň se klaníme a spolu Ho oslavujeme; jenž mluvil Proroky. A jednu svatou katolickou i apoštolskou Církev atd.“, abychom uviděli, že *nejsou musikální*... Tato slova, psaná zvláště proti heresiarchům, nehodí se k žádnému vzletu lyrickému nebo dramatickému. Věříme v ně ovšem, ale hudba zůstává bezmocna dáti jim jakýkoliv výraz. Tehdy, není-li libo udělati si z toho látku na *píseň* obyčejného střihu (tak se z toho vybavil J. S. Bach), nezbytno zde upotřebiti psalmodie. Tak si počínali skoro všichni skladatelé mší, a Beethoven nečiní tu výjimky.

V *Sanctus* Beethoven, uctívá ke katolické liturgii a věda, že při tajemství Konsekrace žádnému hlasu není dovoleno promluvití, Beethoven dovedl mohutností svého genia sublimovati mlčení. Toto *Praeludium*, jež ponechává sloužícímu knězi kdy, by proměnil chléb a víno, jest dle našeho mínění inspirace neskonale vyšší myšlenkou než čarovný koncert houslí a zpěvného hlasu, který následuje. Toto *Praeludium* jest s každého hlediska údivné! Toť opravdu veliké umění ná-

boženské... a nabyté tak prostě, že bychom z toho zůstali užaslí, kdyby tu nadšení nevítězilo nad úžasem.

Přicházíme posléze k *Agnus Dei*, jež by bylo nejkrásnější a nejgeniálnějším stránkou díla, kdyby v něm nebylo už před tím *Credo*.

V tomto kuse a v preludiu pro Konsekraci náboženský cit Beethovenův jeví se nejjasněji. Po celý dlouhý úvod, kde lidstvo vzývá milosrdenství božského Beránka, jest krásy dosud nedostižené v dějinách hudebních. Zkoumajíce pozorně nalezneme, jak toto *latinské* vzývání, to jest obdařené výlevem srdce zvláště katolickým, jest odlišno od řecké prosby *Kyrie*, prosby uspořádanější pravda, po způsobu umění antického, ale méně vroucí a méně naléhavé. A stoupá-li tato modlitba, tak hluboko vzdychající, k oltáři Beránka, oběti nenávisti, to proto, že Ho vzývá o pokoj; „*pokoj vnitřní i vnější*“, napsal Beethoven. Čím více nenávistných myšlenek, tím více vnitřních bojů a hlubokých skleslostí; thema Pokoje vytrysklo, zářivé a klidné, vně nerozhodné toniny *d moll* přivádí nám zase tonalitu *D-dur*, tonalitu Víry, tonalitu Lásky, tonalitu, kterou se oděla bliženská Láska v IX. symfonii. Toto thema běře na sebe ráz pastorální, který působí

dojmem procházky krajem..., neboť pokoje nikterak není v městě, a neklidný obyvatel města jde oň prositi potůčkův údolí, stromův lesa; neboť Pokoje nikterak není na světě, i jde ho také Umělcův sbor hledati mimo svět: *Sursum corda!*

Prostá eksposice fugová, úplně pravidelná, připravuje rozpuk květu pokoje, tohoto kladného thematu, jež sestupujíc přímo s nebesvědčí, že duše posléze dospěla radosti z tohoto tak žádaného pokoje. Toto čtyřtaktové thema objevuje se v *Agnus* jenom čtyřikrát, ale jest tak pronikající krásy, že duch posluchačův zůstává jakoby prossát jeho vůní a podrobuje se jeho kouzlu ještě dlouho po té, co zvuky dozněly.¹

V tom na ráz (hold tradičnímu *in tempore belli* Mši Haydnových) vzdálené bubny a rohy ohlašují po dvakrát armádu Nenávisti. A duši jímá strach nanovo; nanovo úpěnlivě prosí; žádá si zase slíbeného a sotva zahlédnutého pokoje: „Dlužno se modliti, modliti, modliti?“² Ale nebude ho moci do-

¹ Mohutnost pronikavosti této melodie plyne technicky z té okolnosti, že na devět not, jež ji utvářejí, žádná není na stupni už slyšeném: kresba melodická jest tedy nová ve všech prvcích.

² Napsáno rukou Beethovenovou na skizzách.

býti, nezvítězí-li sama nad sebou. A toť hudební apologie křesťanského odříkání. Thema pokoje se přetváří; boj zavládá v lidské duši v proudu tohoto neobyčejného orchestrálního *presta*, v němž motiv pokoje svádí sám se sebou bitvu, by posléze sám sebe zahubil ve vítězné fanfáře. „Nad všelikým úsilím pokoj vnitřní... Vítězství!“¹ A tu máme jediné místo, z kterého se vyvozují všechny důkazy, jež chtějí udělati z *Missa solemnis* dílo jen a jen lidské, zbavené ducha náboženského: mši *laickou*... „Cože!“ řeknou nám, „vojenské trubení a k tomu dvakrát opakované! Toť opera; v tom neviděti nic společného s náboženstvím...“ A více již není třeba, aby se na *Mši D-dur* dávala lepiti etiketa *nenáboženská*!... Závěrek tak správný, jako kdyby někdo vyvozoval ze zpěvu ptáků v Symfonii pastýřské, že v této symfonii není *vnitřního* citění přírody: *Empfindung*, jak praví Beethoven, že jest dílem jen popisným. Stále to starodávné sofisma, považovati část za celek. A v čem, mluvíme otevřeně, tato epizoda válečné výzvy, ustupující po krátkém, ale lítém boji vroucí modlitbě, byla by úhonnou náboženskému duchu Mše? Ale tento boj proti vnitřní Nenávisti, ničící vše-

¹ Napsáno rukou Beethovenovou na skizzách.

liký pokoj, boj, který už IX. Symfonie nám popsala skoro v týchž hudebních formách, plní naopak jednu z nejtradičnějších podmínek křesťanského života. A Beethoven píše hraběti Dietrichsteinovi, intendantu císařské hudby: „Není nezbytnosť sledovati ustálený obyčej, když jde o upřímné klanění se Bohu“, zdaž nepřipouští sám, že *Mše D-dur*, není-li liturgická, jest alespoň diktována nejspornějším duchem náboženským? Epizoda, při níž se právě takto uchylujeme, není tedy nežli živoucím komentářem slov; úzkostné: „Smiluj se nad námi!... nad námi, na něž démonové Nenávisti dorážejí se všech stran“ ustupuje důvěřivé výzvě: „Darujž nám pokoj!“

A opravdu Pokoj vnika znovu. Sladký a radostný Pokoj roste jako zázračná květina, a docela nahoře jejího stvolu, zatím co v dáli bubny vyzývají na ústup duchy Zla, rozvírá se naposled zářící výkvět čtyř nepodobných taktův, který jako by vydechoval k nebi vůni díkůčinění vděčné duše. — Jest něco krásnějšího u veškeré Hudbě?... A lze si na vyjádření Pokoje, nabytého s pomocí Boží, pomyslití vznešenějšího holdu lidského tvůrce svému Tvůrci božskému?

VINCENT D'INDY

»PORTUGALSKÉ LISTY«¹⁾

Jsou proslulosti, které po jisté době nabývají pevnosti slávy a na které jest nesnadno sáhnouti. Zvláště ve Francii jest to skoro nemožno . . . Odvaha proti celému světu není známa v této zemi . . . Nuže celý svět z toho neb onoho důvodu přispěl svým vlastním hňupstvím na tyto proslulosti, které se zdají býti předsudky zapadlými v šírou zemi, ale pěstěnými v květináčích od lidí duchaplných, ba i znalcův, jako kapucínské řeřichy od grisetek. Kdybychom chtěli podati důkaz toho, co tu pravíme, našli bychom snad nejednu

¹⁾ *Portugalské listy* (Pays, 1. února 1854).

pádnou ukázkou na podepření svého mínění. Ale upokojte se! nemíníme dělati ostudy. Spokojíme se, promluvíme-li vám o těch pověstných listech portugalské jeptišky, uveřejněných pod názvem *Portugalských listův*, shodně s vydáním z roku 1669.

Tyto listy — jak známo — mají oficielní místo veledíla. Toť fakt přijatý. Jakmile se hlesne o plamenném výrazu právě vášně, jest dobrou retorikou, citovati *Listy portugalské*, a duchové v oceňování nejsilnější jako nejslabší, duchové nejvíce osedlaní i duchové nejméně osedlaní, nebo tací, kteří bez hluku důvěřivě spoléhají na svědectví druhého, ujímají se tehdy fráze obdivu, jež se válí všude, a připojují k ní svou drobnou arabesku ... Poslyšte všechny ty, kdož řekli svoje slovo o listech portugalské řeholnice, od paní de Sévigné, té Celimeny mateřství ... — která nezná více než ta jiná Celimena, co jest vašeň zrazená, co jest zranění Amorovo, který prchá, způsobiv je, — až ke Stendhalovi, tomu Dupuytrenu srdce, který nebyl zrovna povinen se mýliti na škubání jejích žilek, a uslyšíte se všech stran touž řeč: symfonii mdlob. *Listy portugalské řeholnice!* Ale toť kniha vyšedší všecka krvácejíc z útrob! To ani není kniha, to jsou stránky inspirované, vyrvané duši

jako její výkřiky a její slzy, v nichžto Láska, aniž toho věděla, zplodila to, co Umění, které to ví, plodí v dílech geniálních lidí! Taková jest literární tradice. Dotkněte se jí tedy, máte-li odvalu! A přece tuto knížečku vychvalovanou kde kým, toto veledílo výmluvnosti a upřímné vášně, právě zase čteme v novém vydání, jehož nám poskytují, a bylo nám nemožno nalézt tam vše to, co se tam urputně hledá a vidí. V té příčině zklamání to bylo ještě jednou tak úplné, když jsme se otázali sebe, proč tato neuvěřitelná sláva dělána několika listům poustevnice, jejíž vášně jest konec konců méně veliká než zločin, pro toho, kdo bez slabosti a bez zaujatosti čte, co nám z něho zbývá?

Proč? Ach, proč... Způsobte, by vám pověděla Sláva svoje tajemství, a budete míti objasněnu nejhlubší stránku Kritiky. Vysvětlíte, co jest nesnáze pochopiti než tajemné processy talentu, jeho bohatství nebo nuzoty. Ano! proč ta proslulost *Portugalských listů* podobá se tolika jiným proslulostem, jichž talent — jest to velmi třeba říci! — nezpůsobil, ale jež naopak vystavovaly talent, kde ho nebylo? Kdo jenom se přičinil o tento úspěch? Kdo jej rozhodl hned od počátku? Neboť tyto listy ho neočekávaly. Čtly se nej-

prve pod pláštěm a v rukopisech, s třesením neskonalé zvědavosti. Čtly se, jako se čítaly listy paní de Sévigné, — jako se čítala i ta Psaníčka Louise Montalta, toho pseudonyma, brzo rozervaného mohutným jménem Pascalovým, které se z něho náhle vydralo! Co se týče listův paní de Sévigné, co divného na jejich elektrické popularitě? Byly to jediné noviny té doby. Kde kdo tam hledal svého jména a mimo to byly psány se všemi půvaby talentu, který má lehkost krajek, jež nosily naše babičky, půvaby, které jako ty krajky získávaly, zdá se, stářím. Co se týče listův Pascalových, Nenávist vzala si na péči jejich slávu a ulila jim ji do takového bronzu, že ani dnes bychom nijak neradili Kritice, nechce-li býti vhozena do své vlastní tavné pece, dotknouti se této knihy přijaté jako vele dílo, ačkoliv jest pravdivo říci, že jejich komičnost zastarala, a že se tam nikdy nena-lezne leč táž ironie, zpět přiváděná a opako-vaná... uvěřili byste tomu? v těch osmnácti listech osmnáctkrát. Od Pascala a paní de Sévigné ještě se vyskytly snadné úspěchy, a knihy, jichž pokojnou držebnost mezi děly, o kterých se již nemluví, lze vysvětliti, aniž se utíkáme ke zjevu geniálnímu. Tak třeba v století XVIII. ten román abbého Prévosta,

bezbarvý, bez hloubky a bez ideálu, jehož hrdinou jest taškář a hrdinkou veřejná děvka, což nebyl vyhlášen za literární vzor vděčnou immoralitou hanebně zvrhlé doby? Tak později, ve století XIX., což jsme neviděli zvláštní štěstí toho románku *Adolfa*, tak hrozně suchého fondem i formou, o němž by snad býval nikdo nemluvil, kdyby byl autor, vykutálenější než se myslí, nevzbudil zájmu o zdar svého díla u lidské ješitnosti; neboť nezdá-liž se, že každý muž řka, „tato kniha jest pravdivá“, vyjevuje, že poznal chutnou muku nějaké Ellénory? Ale u portugalské řeholnice, nezasluhují-li si její listy té chvály, kterou jí dávají... jak vysvětliti její úspěch hned zároveň neprodlený i trvalý?...

Vždyť přece nebyla, jako paní de Sévigné, světačkou ze XVII. století. Žila v dáli, ve své zemi, v hloubi kláštera, jež byla zhanobila, a ti, kdož četli její listy ve Francii, sotva znali její cizí jméno. Její svůdce, vypravují dějiny, nepřenášel na její závojem zastřené čelo výbuchu těch satanských mohutností, jež kdysi vyznačovaly svůdce. Nebyl to ani don Juan, ani Lovelace, ani Valmont, ba ani Richelieu. Věřiti-li Pamětem Saint-Simonovým a Duclosovým, byl to dokonce muž dosti ubohý, generál, pravda, na kterém však celou poesii

(neboť to jest jakási poesie!) byl jeho rytířský plášť vojína. Ve všem tom málo příčin k hluku; a ostatně vše, co nezajímá než jistou společnost, hyne s ní. Když tedy talent nevysvětluje ničeho a když opravdu ho není v listech portugalské řeholnice, dráždivý problém, na nějž jsme výše Kritiku upozorňovali, není-liž jediný, který jí dnes zbývá položit?...

Tot opravdu jediné. Bereme si na sebe říci o talentu v těchto *Portugalských listech*, jež otiskují znova bibliothéky řečené vybrané, že ho tam není. Cit, který plní tyto listy, jest ze všech citův nejvulgárnější. Duše, jež se tam zmítá a projevuje, rozněžní snad duši, která se jí podobá, duši téže úrovně morální; ale nikdy tam nenabývá té povýšenosti vášně a té eksaltované hloubky, jež jest podstatou té zvláštní věci, kterou nazýváme talentem. Hned od prvních slov této plačtivé elegie, vzdychané malátně u nohou muže, ve které hrom velikého jména Božího, jež se uráží, nezahřmí ani jedinkráte, Obraznost jest krutě zklamána. Na těchto stránkách, o kterých byste řekli, že jsou psány nějakou plačtivou Aïsséz XVIII. století a nikoliv dcerou ze zavřených svatyní Páně, marně hledáme Portugalku, ženu té země, kde slunce a zbožnost ženou do varu

ty panenské hlavy pod jejich svěžími a cudnými rouškami a připravují je na vnitřní požáry a úchvaty ekstase. Ale vášně nějaké řeholnice k muži, možná-li jest, nezbytně bude čímsi hrozným, neslýchaným, tragickým, až by Fédra z toho zesinala, a kniha, která to vyjadřuje, když jest výmluvna, jak tvrdíte, nezbytně bude míti ráz nepořádku, fatality, bláznovství, bolesti zároveň mrzké i vznešené, s níž v dějinách literatur nelze srovnati ničeho. Pomyslete jenom! řeholnice! nevěsta Ježíše Krista! živená až dosud Chlebem eucharistickým a upadší s výšin Čistoty a Milosti do bahen lidské vášně, a tažte se, čím bude nezbytně láska a její hřích pro takovouto ženu, ne-li největším ze zločinův, nejpríšernějším z cizoložství, zpronevěrou samému Bohu, svatokrádeží ve zradě! Ještě než přečtete řádek z těchto listův, kde by peklo mělo hořeti předem, neočekávejte-liž nekonečných bojův mezi láskou, výčitkami, hrůzou? Netušíte-liž už zkoušky nejpathetičtějšího mučednictví? Nesníte-liž o drásáních srdce, rouháních, odvetách to za odevzdanou modlitbu, a přes vše to o myšlence, jež zatemňuje vše v duši ztracené, myšlence na věčné zavržení? Nuže kniha, kde myslíte, že naleznete tyto věci, jest zde, ve vašich rukou, a vy tam nevidíte nic

více nežli ženu, jež pláče, vidouc se plakati, jako ve všech romancích! A pravíme v romancích, nikoliv v románech; neboť nejobyčejnější romanopisec stouť látkou řeholnice svedené a opuštěné, odpadlé od Boha z lásky k muži, jistě by býval vmísil více krve srdce do slz, které by proléval jeho přelud, než jí kdy skanulo po tvářích této řeholnice, kterou nám dávají jako skutečnost.

Neboť hle slovo, jež nás zavazuje napsati tato kniha. Žila vůbec tato žena? Jest řeholnice, o níž mluví a již vychvaluje celý svět, opravdu osobností? Jest to opravdu žena? Jest to opravdu řeholnice? A listy, jež jí přisuzují, byly vskutku napsány její rukou? Jsou-li opravdu její, nemohli bychom se dosti nadiviti tomuto slovu, jež si lidé dali (a jehož se drželi), nazývati je nevyrušitelně veledílem ve vášnivém výrazu. Pro nás, právě se o tom ještě ujišťujícím, jest to leda od Crébillona syna, kterému se nedostává kantharid a kterého rozmočili v *Mléce Sultanův* od hnusného Dorata. Zakládáme se s kritikou nejzamilovanější do portugalské řeholnice, že nám nedovede citovati *jedné jediné* věty z těchto listův, v níž by pravá vašeň, vašeň skoro svatá pravdou, i když jest hříšná, supěla a tetelilase! Není jí tam. Když ta ubohá paní de Sévigné,

ta upejpalka, již se vysmíval Bussy, mluvila o něžnosti *Portugalských listův*, nebyla příliš vybíravou. Prozrazovala svou chabou znalostí věcí srdce. Zajisté! Chateaubriand, ten přeceňovaný umělec, ten Lukan v prose naší dekadence, málokdy našel pod svým efektním pérem stránky upřímné, ale list Amelie v *Renátovi*, tento list křičený z polovice láskou, z polovice dušeným studem a strachem ze hříchu, jest velmi povýšen hlubokou vášní nad celou korespondenci této jiné řeholnice, která se už neskryvá, která se už nerdí a která na každé stránce znova pije s chladem svou hanbu, znova začínajíc svoje vyznání.

Tato radikální nepřítomnost talentu, jež zahrnuje v sobě nepřítomnost duše, ať se o tom řekne cokoli, jest dle našeho zdání nejlepším argumentem proti skutečnosti *Portugalských listův* a jsoucnosti jejich autorky. Ať si do libosti trvají na jejich historické autentičnosti! Nevěříme v ni. Tyto listy řeholnice, jež nemá jedné výčitky, — jež nemá jedné skrupule, — jež, opakujeme, ani jedinkráte nepromluví o Bohu ve svém pádu, — jež nemá na svém čele ani toho znamení Šelmy, jímž Bůh označuje svoje zavržené, té rány kladivem do stromu, který bude vyťat pro peklo; — tyto listy s uplakaným mazlením

a pokryteckými oplzlostmi jsou apokryfy v lidské přirozenosti, a neváháme to prohlásiti! Nikoliv! nic z toho není pravda. Někdo to nalhal! Neznáme jména lhářova, ale co na tom! Nemáme proto za méně jisto, že žena, která napsala takové listy, nikdy neopřela svých rozbouřených nader o stupně oltární. Paní de Sévigné se v ní zmýlila, ale ubohá sestra Louisa z Milosrdenství, byvši otázána, byla by odpověděla z hlubin svých Karmelitek chaillotských, že vášně, které trpí, mají jiné přízvuky v domech Páně... Paní de Sévigné, století XVIII., Saint-Simon a potom Duclos, posléze celá země nechali se napáliti kterousi neznámou mystifikací. Ješita, který ukazuje listy žen, v zájmu své sebelásky, není-liž schopen je padělati?... Ostatně potřebovaly by tyto listy býti padělány? Popřeli jsme řeholníci; někdo jiný než my popřel ženu... někdo jiný, jenž se znal ve vášních a v jejich řeči: „Vsadil bych se, že listy portugalské řeholnice jsou od muže!“ psal Rousseau d'Alembertovi.

A tak-li tomu jest, správná-li intuice Rousseauova, jest potom příliš nesnadno pochopti slávu dělanou knize té tak řečené řeholnice, a problém, který jsme položili na začátku této kapitoly, neluští-liž se úplně sám? Jest

příliš nesnadno pochopiti potom nejvroucnější lásku století XVIII. i všech těch, kteří mají kus XVIII. století pod kůží, k této bídné produkci XVII. století, k této Řeholnici portugalské, jež předchází (jest to nevinně?) v čase jinou Řeholnici, úplnější v rozvratu, v bezbožnostech, ve všelikých hrůzách, děsivou *Řeholnici* Diderotovu, která jest aspoň strašlivým veledílem a pro kterou talent vyjadřovací byl povinen se ukázati alespoň rovným zločinnosti myšlenky? Ať tato portugalská řeholnice, tři hvězdičky takového lecjakého Francaleua, byla ztracenou dívkou vlastním svým srdcem, nebo ať byla řeholnicí z násilí, na tom málo záleželo století XVIII. tému! Ať se vzala kde se vzala, these bylo výhodno hájiti, a bylo to hezké praeludium, ač daleké, *Obětím žalářovaným v kláštirech*, konci celé této literatury, namířené proti nejkrásnějším a nejsvětějším institucím! Nepřátelé Církve hráli tehdy proti ní svoji velikou partii, a vše se jim hodilo, by ji vyhráli. Tu jest bez jakékoliv pochyby tajemství jejich posmrtného obdivu promrzácký výrobek, přes který asi neměla vlna času přejíti a neztrestati ho. Jenom proto, že jej dnes znova tisknou, jako též nově vydali včera listy Heloïsy a Abailarda, — výrobek téhož řádu smrdutostí in-

spirace a žádností talentu, — dlužno, aby literární Kritika, rozhořčena takovou volbou publikací, přeškrtnula to svým opovržením.

JULES BARBEY D'AUREVILLY.

PŘELOŽ. O. A. T.

J. INGO: PELECH.

CHARLES BAUDELAIRE

Z „KVĚTŮV ZLA“.

ALBATROS

Často pro zábavu námořníci
chytají albatrosy, ohromné mořské ptáky,
kteří sledují, lhostejní průvodcové plavby,
loď klouzající se po hořkých propastech.

Sotva usadí je na podlahu,
ó jak tito králové azuru, nemotorní a ostýchaví,
žalostně spouštějí svá veliká bílá křídla
a vlekou je jako vesla po bocích.

Jak jest tu neobratný a zdřevěnělý tento okříd-
lený cestovatel!

On, plavec tak krásný, jak komický jest a ošklivý!
Ten dráždí jeho zobák svou krátkou dýmkou,
onen kulhaje pitvoří se po tomto neduživci,
jenž létal.

Básník jest podoben tomuto knížeti mraků,
který obcuje s bouří a směje se lukostřelci;
vyhnanému na zemi do prostřed výsměšného
hulákání
překáží v chůzi olbřimi jeho křídla.

POVZNESENÍ

Nad rybníky, nad údolí,
nad hory, lesy, mračna, moře,
nad slunce, nad ether,
nad okruhy sfer hvězdnatých,

duchu můj, vznášíš se čile a svižně,
a jako dobrý plavec, jenž houpaje se na vlnách,
slastí div neomdlévá,
i ty brázdíš vesele hlubokou nezměrnost
s nevýslovnou a mužnou rozkoší.

Uleť daleko, daleko od těchto chorobných miasmů,
spěj očistit se do vyššího vzduchu,
a pij jako čistý a božský nektar
jasný oheň, jenž naplňuje průzračné prostory.

Šťasten, kdo může za sebou nechat nudy dní
a pustých smutků,
olovem zatěžujících pochmurný tento život,
šťasten, kdo umí křídlem bujarým
vyšvihnouti se k lánům světlým, plným blaha
a pokoje!

Ten, jehož myšlenky, jako skřivánci,
k nebesům jitřním vznášejí se volným vzmachem
— jenž patří s hůry na život a rozumí bez námahy
mluvě květin a němých věcí.

VZTAHY

Příroda jest chrámem, kde živoucí pilíře,
často promluví zmatenou řečí;
člověk tu kráčí lesy symbolů,
jež naň patří důvěrnými pohledy.

Jako dlouhé ozvěny, zdaleka splývající
v temnou a hlubokou jednotu,
širou jako noc a jako jasnost,
vůně, barvy a zvuky si odpovídají.

Jsou vůně svěží jako tělíčka dítek,
sladké jak hoboje, zelené jako prerie,
— a jiné zkažené, bohaté a jásající,

honosící se roztažitelností věcí nekonečných,
jako ambra, pižmo, benzoe a kadidlo,
jež vyzpěvují opojné zanícení a nadšení ducha
a smyslů.

RÁD MÁM VZPOMÍNKU...

Rád mám vzpomínku na ty doby nahé,
kdy Foibos bavil se pozlacováním soch.
Tehdy muž a žena ve své svižnosti
radovali se beze lži a bez úzkosti,
a nebe láskou dýšící, něžně je hladíc po zádech,
sílilo zdraví jejich ušlechtilých ústrojí.
Kybélé tehdy, úrodná zdatnými plody,
nikterak nenalézala svých synův břemenem
příliš nepohodlným,
nýbrž vlčice ta se srdcem dmoucím se něžností
a láskou ke všem stejně,
napájela svět svými hnědými bradavkami.
Muž lepý, statný a silný právem mohl býti hrd
na krásky, jež ho nazývaly svým králem;
plody čisté jakékoliv poruchy a panenské bez
trhlin,
jichž dužina hladká a pevná vybízela ke kousnutí!

Básník nynější, když chce pochopiti,
vrozenou tu vznešenost v místnostech, kde
se dávají viděti
nahota mužova i nahota ženy,
pocífuje, kterak temný mráz mu zahaluje duši

při pohledu na černý obraz plný hrůzy.
Ó nestvůrnosti, plačící po svých šatech!
Ó směšné dříky! torsa hodná masek!
Ó ubohá těla zkroucená, vyhublá, břichatá neb
povadlá,
jež bůh Prospěchu, neukojitelný a klidný,
hned dítky zavíjel do povíjanů bronzových!
A vy, ženy, běda! bledé jako svíčky,
hlované i ukájené rozkošnictvím, a vy, panny,
převádějící na sebe dědictví mateřské neřesti,
a všechny hnusy plodnosti!
My, národové porušení, honosíme se, pravda,
krásami národům starým neznámými:
hle, ty obličeje rozžírané rakovinami srdce,
jež jako by vyjádřiti chtěly krásy unylosti;
ale tyto vynálezy našich pozdních mus
nezabrání nikdy, by naše churavá pokolení
neprojevila mladosti hluboký hold,
— svaté mladosti s tváří prostou, s čelem lí-
bezným,
s okem průzračným a jasným jako voda tekoucí,
a jež kráčí rozsévajíc na všechno, bezstarostná
jak azur nebe, jako ptáci a květy,
své vůně, své písně a svou sladkou vroucnost
a libé teplo!

ŠPATNÝ MNICH

Kláštery starodávné na velkolepých zdích
na odiv vystavovaly v obrazech svatou Pravdu,
jichž dojem tím, že rozněcuje zbožné útroby,
mírnil mrazivost jich strohé přísnosti.

V těch dobách, kdy Kristova kvetla setba,
nejeden osvícený proslulý mnich, dnes málo
[citovaný,
maje za dílnu pole pohřební,
prostně oslavoval Smrt.

Moje duše jest hřbitovem, jímž, špatný klášterník
od věčnosti probíhám a v němž přebývám;
nic neokrašluje stěn tohoto kláštera pustého
a příšerného.

Ó mnichu lenošný! kdy pak dovedeš připravit
ze živoucího divadla své truchlé bídy
dílo rukou svých a lásku svých očí?

NEPŘÍTEL

Moje mladost byla jen temnou bouří,
jíž sem tam pronikla démantná slunce;
hrom a déšť tolik ji zpustošily,
že zůstalo v mé zahradě velmi málo plodů rů-
měnných.

A hle, kterak teď podzim myšlenek a vzpomí-
nek za dveřmi,
i třeba užítí lopaty a hrábí,
by se shromáždily na novo země zaplavené,
v nichž voda vyhlubuje veliké díry jako hroby.

A kdož ví, zda květiny nové, o nichž sním,
nenaleznou v té prsti opláchnuté jako pobřeží
mystickou potravu, z níž by ssály svou jarost?

— Ó bolesti! ó bolesti! Čas požírá život,
a pochmurný Nepřítel ten, jenž nám hryže srdce,
krví, již my ztrácíme, vzrůstá a sílí!

ZTRESTANÁ PÝCHA

V těch časech podivných, kdy Theologie
kvetla největší svěžestí a energií,
jednoho dne prý jistý doktor, jeden z největších,
— dobyv srdcí lhostejných, vzrušiv je v jich
černých hlubinách,
dostihnuv k slávě nebes
cestami zvláštními i jemu neznámými,
kamž jen čistí Duchové dospěli,
— jako člověk, jenž vystoupil příliš vysoko,
schvácen děsem,
vzkřikl, unesen jsa pýchou satanskou:
„Ježíši, malý Ježíši! postavil jsem tě příliš vysoko!
Ale kdybych byl býval chtěl udeřiti tě v mezery
krunýře, tvoje hanba rovnala by se tvé slávě,
a nebyl bys již ničím než plodem k výsměchu!“
Okamžitě rozum jeho prchl.
Lesk toho slunce závojem smutečným se
obestřel;
všemožný chaos rozkroužil se v této inteligenci,
chrámu to kdysi živoucím, plném pořádku, a
nesmírného bohatství
pod stropy, jichž nádhera tolik oči mu vábila.

Mlčení a noc se v něm usídlily,
jako ve sklepě, jehož klíč se ztratil.

Od té doby byl podoben pouličnímu dobytku,
a když přecházel, aniž co viděl, přes pole,
aniž rozeznával léta od zimy,
umazán, neužitečný a ošklivý jako věc opotře-
bovaná,
působil dětem radost a hlučný smích.

KRÁSA

Jsem krásna, ó smrtelníci! jako sen kamenný,
a moje hrud', na níž se každý ráz na ráz rozdrť,
stvořena jest, by vnukla básníkovi lásku,
věčnou a němou jako hmota.

Trůním v azuru jako nepochopená sfinx;
sněžné srdce v jedno pojím s bělostí labutí;
nenávidím pohybu, jímž představují se řady;
a nikdy nepláču a nikdy se nesměju.

Básníci před mými vznešenými postoji,
jakoby vypůjčenými od nejhrdějších pomníků,
tráví své dny v přísných studiích;

neboť mám k okouzlení těchto vnímavých mi-
lenců

čistá zrcadla, jež všechny věci zkrásňují:
Svoje oči, své široké oči s věčnými jasy!

IDEÁL

Nikdy dnešní vinětkové krásy,
plody zkažené, zplozené stoletím darebným,
ty nohy v šněrovacích botkách, prsty v kastanětách,
neuspokojí srdce takového jako moje.

Ponechám Gavarnimu, básníku nedokrevných,
jeho chásku švitořící o kráskách nemocničních,
neboť nemohu nalézt mezi těmito bledými
růžemi
květiny, podobné mému rudě řeřavějícímu ideálu.

Vás jest třeba tomuto srdci hlubokému jako
propast,
vás, Lady Macbethová, duše mocná v zločinu,
sne Aischylův, vypučelý v podnebí větrův a bouří;

nebo lépe tebe, veliká Noci, dcero Michel-
Angelova,
jež rozvíjíš pokojně a zatáčíš své půvaby upra-
vené ústům Titanovým!

HYMNA NA KRÁSU

Přicházíš z hlubokých nebes nebo vystupuješ
z propasti,
ó Kráso!? Tvůj pohled pekelný a božský
tryská hned dobrodiním, hned zločinem,
a proto možno tě srovnati s vínem.

Tajíš ve zraku svém západ a červánky jitřní;
rozléváš vůně jako bouřlivý večer;
tvé polibky jsou nápojem lásky a tvá ústa am-
forou,
jimiž zmalátňuje heroj a dítku smělosti se dodává.

Vystupuješ z černé propasti neb sestupuješ
s hvězd?
Osud okouzlený následuje tvé spodničky jako pes;
na zdař Bůh rozséváš radost a zkázu
a všude vládneš vším a za nic neodpovídáš.

Kráčíš přes mrtvé, Kráso, jimž se vysmíváš,
z tvých skvostů Hrůza není nejméně půvabnou
a vábivou,
a Vražda mezi tvými nejmilejšími závěsky
na tvém pyšném mateřském životě tančí za-
milovaně.

Oslněná jepice letí k tobě, ó svíce,
prskne, zaplápolá a řekne: Blahořečme této
pochodni!

Supějící milovník, schýlený nad svou kráskou,
má vzhled umírajícího, jenž hladí svůj hrob.

Ať přicházíš s nebe nebo z pekla, což na tom!
ó Kráso! nesmírná obludo, strašlivá, bezelstná,
Jen když tvůj zrak, tvůj úsměv, tvá noha, mi
otvírají dvěře

Nekonečna, jež miluju a jehož nikdy jsem ne-
poznal.

Od Satana nebo od Boha, což na tom? Anděle
nebo sireno,
což na tom, jen když tebou —, ó čarodějko
s očima sametovými,
rytme, vůni, záblesku, ó moje jediná královno —
vesmír jest méně šeredný a vteřiny méně těžké?

ZPĚV PODZIMNÍ

I

Brzy pohroužíme se do studených temnot;
s Bohem, pronikavý jase našich letních dob
příliš krátkých!

Slyším již padati s údery pohřebními
polena dřev zvučně znějící na dlažbě nádvoří.

Celá zima strojí se k vstupu do mé bytosti:
hněv, nenávist, mráz, hrůza, práce tvrdá a nucená,
a jako slunce ve svém pekle polárním
moje srdce bude toliko balvanem červeným a
ledovým.

Chvěje se poslouchám každé poleno, jež padá;
šibenice, jež se staví, nemá echa hluššího;
můj duch podoběn jest věži, která se řítí
pod ranami neúnavného a těžkého berana.

A když tak kolébán jsem těmito monotonními
nárazy,
tu zdá se mi, že zatlouká se ve velkém spěchu
někde rakev...
Pro koho? — Bylo včera léto; hle, teď podzim
přichází!
Hluk ten tajemný hlaholí jako na odchodu.

II

Mám rád nazelenalé světlo tvých očí do dálky
toužících,
sladká krásko, ale všechno dnes jest mi hořké,
a nic, ani láska tvá, ani budoar, ni krb,
nepřekoná lahody slunce zářícího nad mořem.

A přece, miluj mne, něžné srdce! buď mi matkou,
byť i nevděčníku, byť i zlostníku,
milenko nebo sestro, buď pomíjivým oslazením
slavného podzimu nebo slunce zapadajícího.

Kratičká lásky hra! Hrob čeká; lačen jest!
Ah, dovol mi, bych čelo položil na tvoje kolena,
bych okusil, lituje léta bílého s žárem tropickým,
v pozdním podletí paprsku žlutého a sladkého!

DE PROFUNDIS CLAMAVI

Úpěnlivě volám k Tobě, bys se slitoval, k Tobě,
mnou jedině milovaný,
ze dna propasti temné, kam padlo srdce moje.
Jest to chmurný vesmír s horizontem olověným,
kde plují v noci hrůza a rouhání.

Slunce bez tepla vznáší se nad krajinou šest
měsíců,
a šest ostatních noc spouští se na zemi;
jest to kraj nažší, pustší než země polární;
ani živočichův, ani potoků, ani zeleně, ani lesů!

A není hrůzy na světě, jež by převyšovala
krutou mrazivost tohoto slunce ledového,
a tuto nesmírnou noc podobnou starému
Chaosu;

žárlím na osud nejdivočejších zvířat,
jež se mohou pohrouziti v ztrnulý spánek,
tak pomalu přáděno času se zde rozmotává!

Přeložil JOSEF FLORIAN

J. INGO: MĚSÍČNÁ NOC.

HOSPODA BÁSNÍKŮV

SCÉNA I.

Šumy jara jako létající chrousti mravenčí se mi v hlavě a vedou moje péro. I stín jest azurový a oslepuje tento papír. Než hle, za šplouchajícím potokem sestupuje s úbočí starý básník a stává se právě sujetem mé komedie. Pomozte mi mravenečkové, zlatí pryskyřníkové, zvoncové volů, vánku, jenž něžně na roh mi duješ do pravého ucha! Vnukněte mi, co starý básník řekne za chvíli

HOSPODSKÉMU (sedícímu na lávce před svými vraty). — — — — —

STARÝ BÁSNÍK

Bylo by záhodno, abyste si dal na svůj štít místo bílého koně, osla s oblezlým uchem. Znáám jednoho, tahá mezi Orthez a Navarreux vozík, na němž zlatě kdákají v klecích uvězněné kvočny...

HOSPODSKÝ

Kdybych nevěděl, že mám činiti s chudým duchem, dal bych vás zavřítí.

STARÝ BÁSNÍK

Omluvte mne, zvykl jsem si na poesii.

HOSPODSKÝ

K smíchu mi vaše samomluvy. Klidte se mi s očí.

STARÝ BÁSNÍK

Tu jest frank. Dáte mi najísti a nocleh?

HOSPODSKÝ

Poněvadž platíte, jest dobře. Vejděte. Sedněte si tuhle. Že jste dostal na hřbet polední lijavec!

STARÝ BÁSNÍK

Byla ve stráni díra, a v té jsem přebyl nejsilnější. Myslím, že občas nějaký cestař tam jídá nebo zajíc tam hloubívá místo svého zadečku. Necháte mne pověsiti si tlumok, aby mi uschla na kozlíku košile, kterou v něm mám?

HOSPODSKÝ

Jest rádně děrav váš tlumok!

STARÝ BÁSNÍK

Toť tlumok Esopův, jenž byl hrbat a moudrý a jenž skládal bajky. Byl také kdysi Babrius, jenž prý sinasazoval smaragdové brejle, a Jan de La Fontaine, který prý si natahoval spodky na ruby.

Nikdy jste nepřivítal jejich velikých Stínů do své krčmy? Byla by jim bývala příjemna, protože strop jest začmuděný. A ta měchu-

řina navrtaná rákosem, na vstřikování klystýrů býkům, ta by je byla rozesmála.

HOSPODSKÝ

Už ani slova! Tu jest váš talířek polévky a vaše číše vína. Až na vás přijde spaní, lehnete si do sena nad konírnou.

SCÉNA II.

V zákoutí nad konírnou hospody o devíti hodinách večer. Vikýř rámcuje na Jihu mlčenlivý a lesknoucí se Orion.

STARÝ BÁSNÍK

Mezi těmito pohozenými pytly a touto slamou není mi příliš zle... Jak miluju ty staré hvězdy třpytu tak čistého, až se zdá, jako by byl v hloubi jezera! Dobře, že jsem se se-
zul ze střevíců. Tvrdě se budou zítra obouvat, ale pařily by mne. Jest kruté choditi za této roční doby, kdy od země, promočené jako fi-
alka, tuhnou vám kalhoty a rozežírání se kůže. Tak jsem chutnával za své mladosti toto ob-
dobí smavých krupobití a pupenců a polí, na nichž obilí vyráží pýří podobné pýří hou-
sátek klubajících se z vajec! Jaký bukač tenhle hospodský! Málem že mne nezavedl do šatlavy. To zvláště zmínka o bajkách jej po-
pudila, více ještě než moje myšlenka, že jsem

chtěl nahraditi oslem koně s jeho štítu.....
Kdo pak to tu mluví?

STÍN ESOPŮV

Neboj se mého Stínu, který, uslyšev se jmenovati, přál si tě navštívit a předbíhá o několik minut Stín Babriův a dobráka Jana. Opozдили se v jasné noci, číhající na postranních cestách na hlásičky, jež vyražejí prvosenky před nahotou hvězd. Co mne se týče, ty to víš, vášně, jež žijí v srdcích věcí, nezajímají mne tolik, spíše však ony jiné vášně, jež žijí třebaš v duši nějakého lakomce, chlubitve, nebo žráče. Tak dneska večer, ó drahý básníče! překročil jsem práh tohoto tučného zájezdního hostince a pozval jsem svoje přátele, by přišli také k vůli tomuto rozkošnému krčmáři, u něhož nocuješ. Ten člověk není člověk, ale Bajka — nebo raději mythus skoro celého lidstva, soustava jako tato soustava Ryb, Vah, Medvěda nebo tohoto Oriona, jehož kosý majestát zdolává dnešního večera špínu tohoto skla. Slovem, pouhé jméno Musy mate celou vnitřní mechaniku, kníž se přizpůsobují jeho údy, a otřásá jím velikým lomcováním. Ale tu jsou oba ostatní, kteří by ti o něm řekli totéž, a zapřísáhli jsme se, v dorozumění s tebou, pře-

ješ-li si toho, nabratí si toho surovce, jenž tě dohání, tebe, našeho bratra, bys spal na tomto shnilém stelivu.

STÍN JANA DE LA FONTAINA

Máme na pomoc k svému veselému zá-
měru účastenství nejslastnější luny. Její mo-
dré oko prohledává v tuto chvíli nejskrytější
doupata, ba počítá i chlupy králíkům.

STÍN BABRIŮV

Noc jest podobna nejjasnější u nás, kdy
faunové, vousy namazané medem, působili,
tlukouce do země, hluk bubnu, a kdy lišky,
by modří nabarvily nitro svých idejí, plnýma
plícema ssály dech bohynin.

STARÝ BÁSNÍK

Ó druhové! Jako zvuk šalmaje splývá
s šumotem louten (tak zpěv kukačky se vče-
lami), moje srdce bije taktem srdcí vašich.
Kolik jest hodin?

SCÉNA III.

Jest půlnoc. Každý ton slavíkův vytváří kapku
rosy. Právě tak jako ve vrstvách slunečních tančí
prášky zemské, tak v modrých paprscích luny tan-
cují atomy vody. Stíny tří bajkařů jdou za starým
básníkem, jenž, vyklouznuv z pelechu vikýřem,
plíží se po střeše, by jim ukázal cestu.

STARÝ BÁSNÍK

Pochopil jsem tuším, že nad kuchyní spí jeho žena a on..... V okenicích, jež nechali pootevřeny, se svítí. Ať některý z vašich Stínů jde napřed a přesvědčí se, než se tam vplíží celý, že to vskutku jest manželská jizba obou hltounů.

STÍN JANA DE LA FONTAINA

Ech! ano. Jak chrápají! Lucerna z konírny, již zapomněli u postele, osvětluje v nočním stolku ucho buclatého nočníku. Nejprve, abychom už začali s naší zábavnou pomstou, svážu jim nohy a pěsti.

STÍN BABRIŮV

Není-liž to příliš kruté? Jakými pouty vám posloužiti?

STÍN JANA DE LA FONTAINA

Která nejpálčivěji zraňují takové bytosti, pouta z kvetoucích barvinkův.

STÍN ESOPŮV

O psychologu!

STÍN JANA DE LA FONTAINA

Ať vaši Stínové, Esope a Babrie, bedlivě pozorujíce oknem moje pohyby, čekají, až jim dám znamení, by se připojili! Ty pak, dobrý starý básníku, jehož tělo není ani ne-

viditelné ani mlčenlivé, prolez volským okem sýpky. A bude ti možno myšími děrami v přepážce od světnice, v níž my budeme se držeti všichni tři, viděti a slyšeti naše hry.

SCÉNA IV.

Ve světnici hospodského tři Stínové, Jana de la Fontaina, Babriův a Esopův, každý v jednom koutě. Výzdoba jest ošklivá, ale kterási planeta pláče svým třpytem mezi okenicemi.

HOSPODSKÝ

(Probudí se, svírán pouty z kvetoucích barvínků.)

Aj! Svíčka v lucerně ještě hoří! Žena, jež šla spát po mně, nejspíš neví, že lůž nedávají zadarmo..... Chrápe jako mlátička..... Ale proč pak jsem takhle vyšňořen?

Přetrhne květná pouta, stoupaje na podlahu, a vleče je až k nedopalku, který mu zjeví barvínky, ještě slzíci, jak naslouchaly slavíku; spatřiv je, zavolá:

Pomoc!

ŽENA HOSPODSKÉHO (vytřeštěně)

Co máš? Ale co máš? Co pak?

HOSPODSKÝ

Jsem všecek v květech!

ŽENA HOSPODSKÉHO

Běda! Celá jsem okrášlena, jako ty! Tot asi kousek, který nám zahrál některý zlý ča-

roděj. Už dlouho nedůvěřuju naší černé kočce. Sousedka mne ujišťovala, že v noci hned pomíchá ocet, hned zase zfalšuje akta na radnici. Hledala asi, že jsem jí včera vybila, jak by nás pokořila, a posloužila si k tomu těmihle zlými rostlinami.

HOSPODSKÝ

Jisto jest, že hrd nejsem.

ŽENA HOSPODSKÉHO

Dotknou-li se někoho tyto květy, myslím, že jest posedlý velikou hanbou a velikým vztekem.

HOSPODSKÝ

To pocítuju.

STÍN BABRIŮV

Proč obviňovati nespravedlivě Macka? Proč se kyseliti na tak hezké veledílo bohů, na tento barvínek, jenž má podobu včelí buňky a barvu pokojného dne?

HOSPODSKÝ

Tak to tedy není kočka! Počkej! Tu máš, neviditelné prase!

Zuřivě bičuje Stín květnými lianami.

STÍN BABRIŮV

Vánek, jímž mne ovíváš, jest tak sladký, že bys myslil na dech nějaké dívčiny snící,

že vzdouvá plachtu korábu, vezoucího jejího ženicha.

ŽENA HOSPODSKÉHO

Muži! Nikdy jsem neucítla takové urážky pro tebe. Toť jistě jeden nebo více ďáblů. Třískni do nich!

STÍN JANA DE LA FONTAINA

Kdys Iris chtějíc líčiti
svoji přítomnost v ráji,
barvínky dala malovati
látku koberce svého.

HOSPODSKÝ

Už toho příliš! Počkej! Tu máš za svůj monolog, protože nemám nic jiného poruce!
Noční nádoba s třeskotem letí na zeď.

STÍN ESOPŮV

Proč blížíš hlíně? Nebyla tvaru hrubého a přes užívání, jemuž jste ji podrobovali, býval by si's mohl vzít příklad z lahody jejího emailu. Proč kytka líbezných květů tolik tebe rozvztekluje? Jen seber ty rozházené korunky a přidej je k těm, jež už zdobí tělo tvé choti.

A neodporuje dále tomu, co pociťuješ v sobě božského, div se těmto květovým lupenkům, jež se podobají samým očím Vesny.

SCÉNA V.

Na sýpce starý básník byl právě, jako divák děrou do příčky, přítomen minulé scéně. Noc se rozvíjí, a její azur se třese v mlčení, které chvílemi čeří toliko zpěv slavíka. Kolečka staré světové mechaniky klouzají bez obtíží.

STARÝ BÁSNÍK (u sebe)

Jaká radost býti na slavnosti ducha, a jaká čest náležitosti, och! velice pokorně! cechu, jenž tak umí obráběti lidskou povahu a vykrajovati z nitra sonet nebo bajku, jako švec střevíce z kůže! Přátelství takových Stínů dojímá moje stáří zvyklé na hrubství venkovských hřbetů, podobných tomu zde, jehož vidím, touto děrou, jak slintá — takový hlemýžď! — na květiny, jež byl zohavil... Ale vizme, jak se zase natáhl vedle své důstojné polovice... Přátelští Stínové se odmlčeli. Co pak připravují ještě? Není dovoleno uvěřiti, že by kdy odpočívala obraznost takových básníkův. Moje lucerna shasla, ale vážný svit hvězd dostačuje na osvětlení k této komedii.

SCÉNA VI.

Ještě ve světnici hospodských.

STÍN JANA DE LA FONTAINA

Nyní, když posléze zase ležíš, neřekne se, hospodský, že jsme byli nemilostivi k tvé

ženě a k tobě. Nebudeme už rozestkvívati tvým očím této přírody, ale necháme ji zpívat v tobě, ji, kteráž méně sledovala Orfeá do podsvětí, než on ji tam strhoval ve svém srdci a ve svém hlase. Co's živ, nepomyslíš jsi možná že by také něco znamenala hudba slavíkova! Poslyš!

HOSPODSKÝ

Vy mlčte, ničemní démonové!

STÍN JANA DE LA FONTAINA

Milí Stínové bratrští, budme zticha, dle jeho přání, a nechme ho sníti.

Vyřine zvuk jakési flétny, jako vodotrysk z útrob křoviny šeříkové. Toť

SLAVÍK

Tato noc jest jako jasný ostrov v rozmiřlém nepokojném počasí, v němž nás to dráždí, když vidíme, jak pupence se rozvíjejí.

Při procitnutí myslíme, že bude krásně, oznamujeme to. Ale mrak pláče jako dítě a šklebí se kolébáním katalpy.

... Nebo ovšem, myslíte-li, že den bude deštivý, není to pravda.

Ale dnes večer noc jest zdlouhavá jako bohyně, a Stínové velikých básníků přistávají do zátoky měsíce.

... Hle Esop a Babrius a Jan, jehož bajka
podobá se zurčení praménku (fontaine).

Hospodský! Učili tebe o srdci a barvě
barvínku? Kéž tebe vzdělám o zvuku Amora,
jenž střeží zdrojů mého hlasu, Amora, jenž
dává na hrud panen kytici karafiátů, tak buj-
nou, jako polibek na tvář.

Čeká se výstřel.

STÍN ESOPŮV

Bídny krčmař vystřelí na slavíka.

JEAN DE LA FONTAINE

Buďte ujištění. Puška krčmařova neza-
bije nikdy slavíka.

STÍN ESOPŮV

Tvoje šalmaj, veliká přírodo,
nestrpí nikterak, by hlava kančí
se sblížila s tvým jazýčkem.

Nechť pohýbá mořem,
nechť kolébá vláskem, píseň
neozvukuje leč v srdci hrdém.

Tři Stínové zmizí.

FRANCIS JAMES.

PŘELOŽIL OTTO ALBERT TICHÝ.

LEON BLOY

LEON BLOY: **EPOPEJA BYZANTSKÁ**
A GUSTAV SCHLUMBERGER. Z francouzského přeložil JOSEF FLORIAN. *Dobré Dílo*, svazek 9., v září 1913 vydal ANTONÍN LUDVÍK STŘÍŽ v Osvietimanech na Moravě. Svazek 188 stran hustého tisku, form. $9\frac{1}{2}$ cm $\times$ $14\frac{1}{2}$ cm. Tisk černý a hnědý. Vydáno 50 ex. na papíře ručním „Subtonik“ žlutavém po 5 K a 300 na bílém po 3.50 K.

Kdyby byl Leon Bloy svým uměním podal jen trest z foliantů Schlumbergerových, jež málokdo jest schopen celé přečísti a zvláště v jednotě je pojmouti, byl by vytvořil již dílo významné. Leon Bloy však podmaniv si všecken materiál Schlumbergerem snesený, svedl jej do svého ohniska, do Absolutna, v jehož výhni jej roztavil a podává vše zkrystalisováno a očištěno zemitých přísad školské vědy a pochybených úsudků, jež se přichytily na historický talent Schlumbergrův. Vydání této knížky u nás právě nyní jest i časové. Zde, jak kdosi napsal, praví Řekové Balkánští, představitelé Absolutna Moci, vstávají z hrobů, aby soudili mrzká veličenstva moderní, pro hanebnosti, jež páchají na jejich hrobech sjednávající mír pro — muslimany.

JULES BARBEY D'AUREVILLY

JULES BARBEY D'AUREVILLY: **HISTORIE BEZE JMÉNA.** — „Ani ďábelská, ani nebeská, — nýbrž..... beze jména.“ — Přeložil JOSEF FLORIAN. *Studium*, svaz. 23., v únoru 1910, vydal ANT. LUD. STŘÍŽ, tehdy v Staré Říši na Mor. Svazek 216 stran, formát 12 cm $\times$ 16 cm. Natištěno 70 ex. na papíře ručním chamois a 390 na velínovém po K 3.20.

Barbey d'Aurevilly sám označuje tuto historii beze jména v dedikacích svým přátelům takto: „Ukrutná studie o puritanismu, jenž u nás slove jansenismus.“ Jinde „Toť Noc u nohou Zory.“ Nebo: „... Studie o jansenismu, mrtvém jako nauka, ale ploužícím se dosud v našich mravech.“

STUDIUM

STUDIUM SBORNÍK TŘETÍ. Říjen MCMVI.

Uspořádal a s pomocí přátel vydal JOSEF FLORIAN, v Staré Říši na Moravě. 444 ex., form. 12 $\frac{1}{2}$ cm $\times$ 20 cm, po 2 K 74 h.

TEXTY: Papež Bonifác VIII.: Bulla „Unam Sactam“. — Sv. Vincenc Ferrerský: List papeži Benediktu XIII. o konci světa. — Mistra Ekehart: Traktát o Odloučenosti. — J. Barbey d'Aurevilly: Sestra Emmerichova. / Úvod k Prorokům minulosti. — Z „Moudrosti“ Paula Verlaine devět básní. — Z Ch. Baudelairových „Květů zla“ dvě básně. — Dvě povídky z „Krvavého potu“ od Leona Bloy: „Pruské vánoce“ a „Čtyřicet uší Lesní Tlavy“. Georges Polti: Prolog ke knize „Volské kůže“. — Domenico Tumiati: Maria Baciocchi, básnička mystického přítmí. — Aforismy G. O. Knoopa. — Johannes Joergensen: Autobiografie. — Jakub Deml: Dílo Otakara Březiny. / Doslov k pracím Bílkovým. — Remy Salvator: Arnold Boecklin. — Morris Rosenfeld, básník Ghetta. — Posudky knih od Cardonnella, Poltiho, Messeta a Montandona. — Josef Florian: Congregans congregabo. — Podobizna Ch. Baudelairova od Maneta a Verlaineova od Berrichona.

STUDIUM

STUDIUM SBORNÍK ŠESTÝ. Listopad MCMVII.

Uspořádal a s pomocí přátel vydal JOSEF FLORIAN v Staré Říši na Moravě. 500 ex., form. 11 cm $\times$ 17 cm, po 3 K 50 h.

TEXTY: Pius IX.: Allokuce „Maxima quidem“. — Philibert de Bruillard, biskup Grenobleský: Doktrinní pastýřský list ze dne 19. září 1851 o Zjevení La Salettském. — List Salvatora Ludv. Zoly, biskupa Leccejského o věrohodnosti Tajemství Melaniina. — Sv. Brigity Zjevení o soudu soukromém. — S. Mechtilda Magdeburská: Čtyři zjevení. — Villiers de l'Isle Adam: Zpěv kohouta. — Max Dauthendey: Vzkříšení. — W. B. Yeats: Tajemná růže — Z básní Rainera Maria Rilke. — Charlotte Chabrier-Rieder: Smrt Lutherova. — A. Blanc de Saint Bonnet: Základ politiky. Proč se nám nedostává mužů. — A. Vorotnikov: Vrubelovo dílo v chrámě sv. Cyrilla v Kyjevě. — Jakub Deml: Památce přítele Josefa Poláka. Atď. OBRAZY od Beardsleye, Hortona, Sattlera, Johna Höxtera, d'Espagnata, J. Lemmena, Danta G. Rosettiho (světlotisk), M. Dearmera, Vrubela, a několik dřevorytů z XV. stol., Podobizna † kněze Jos. Poláka (světlotisk).

STUDIUM

STUDIUM THEOLOGIE, UMĚNÍ A VĚDY.
SVAZEK 32. V listopadu 1910 vydal ANTONÍN LUDVÍK
STŘÍŽ v Staré Říši na Moravě. 460 ex. formátu 12 cm × 16 cm
po 2 K 50 h.

Pius PP. X: Encyklika *Acerbo nimis* ze dne 15. dubna 1905 o učení křes-
tanskému náboženství. — List apoštolský, jímž ctih. Johanna z Arku
prohlašuje se blahoslavenou. — Sestra Mechtilda Magdeburská: Tekoucí
světlo božství. (První kniha)*. — G. K. Chesterton: „Johanna d'Ark“ od
Anatola France. — Kluk. — Paul Claudel: Tři hymny (Svatý Pavel.
Svatý Petr. Svatý Jakub). — Thomas de Quincey: Dcera Libanonská. —
Hrabě L. d'Orea: Probuzení světa. — Devět listů Jakuba Demla. — Prosto-
národní říkadla o věcech katolicko-národních, s obrázky. — Čtyři obrázky
od Williama Hortona.

* Tato ještě neuzrálá práce, lehkomyšlně daná do tisku dp. Jakubem D., připo-
jena jen k některým svazkům.

STUDIUM

STUDIUM THEOLOGIE, UMĚNÍ A VĚDY.
SVAZEK 27. V červenci 1910 vydal ANT. L. STŘÍŽ ve Staré
Říši na Mor. 460 výtisků form. 12 cm × 16 cm po 3 K:

Pius PP. X: Homilie při kanonisaci svatých Klementa Marie Hofbauera
a Josefa Oriola. / List o novém vydání Vulgaty. — Svatý Cyprian: O di-
vadlech. — Jan Ruysbroeck: Dvě písně. / List sestře Markétě de Meerbeka.
— Leon Bloy: K slávě Barbeye d' Aurevillyho. — Z básní Louise le Car-
donella. — Z básní Jakuba Demla: To večer podzimní se shřívá... Moji
přátelé. Slzy. Atd. — Arnošt Hello: Úvod k Ruysbroeckovi. — Villiers de
l'Isle Adam: Muka nadějí. — Dva listy abbého Comba o nedotknutel-
nosti Tajemství Melaniina. — Msgr. Ernest Rigaud: Odpověď na útoky
biskupa Huyna a mnoha jiných proti La Salettě. — Z listů kanovníka
dr. Augusta Rohlinga. — Čtyři listy P. Jakuba Demla. — Josef Florian:
Melancholie rukou.

Georg Minne: Křest Kristův (dřevoryt). Dřevoryt od Huarda, kresba od
Hortona a několik starých dřevorytů z 15. stol.

KONGREGACE ŘÍMSKÉ

LEON BLOY, Stařec s Hory, 17. října 1907:
„Nepřízeň k La Salettě v Římě. Aby zvítězila pravda, bylo by třeba papeže ze Středověku, papeže velikého, majícího dosti energie, by rozbil jedním rázem římské Kongregace, které jsou hanbou a bídou Církve po dvě nebo tři století. La Saletta, důstojnost Mariina, o důstojnosti Papežství ani nemluvě, vyžadovala by povaliti na vždy Kongregaci Indexu, Kongregaci Obřadův, a snad také Kongregaci Svatého Officia zvanou Inkvisice. Ale Pius X. není snad *označen*. Melanie to předpověděla, ještě než byl zvolen: „Nástupce Lva XIII. *nepromluví*.“ Ve světě katolickém neví se o tomto hrozném útlaku páchaném na Papežích Kongregacemi. Pius IX. a Lev XIII. tím úpěli, ale ani jeden po století se neodvážil vyhladiti těchto „střelců“ v sutanách, těchto nepřemožitelných simonistů, jimiž andělé jsou zastrašeni.“

OBJEVITEL GLOBU OD LEONA BLOY

LEON BLOY, Stařec s Hory, 12. října 1907:
„Praví se mi, že kteréśi knihkupectví v Paříži katalogovalo 7 franků za jednoho *Objevitele Globu*, a jest rozhořčení nad touto cenou vzhledem k mé bídě. Odpověď: Tento výtisk jest asi neúplný. Dílo se neprodává pod 20 franků, někdy i draže. Poněvadž bylo tištěno ve dvou tisících před dvaceti třemi lety, lze říci, že tato kniha, za kterou jsem nedostal ani centimu důchodů autorských, způsobila na knižním trhu obrat 20ti až 30ti tisíc franků.“

SV. AUGUSTIN

SV. AUGUSTINA **Kniha o vyučování katechumenův.** Přeložil Dr. FERDINAND JOKL. S povolením kníž. arcib. konsistoře Pražské. V Praze 1901, Gustav Franci. Svazek 8° (19 cm × 12 cm), stran 82, za 75 hal. Knihovny katechetské č. 9.

„Jáhen karthaginský, jménem Deogracias, písemně požádal sv. Augustina o pokyny, kterak si vésti při vyučování těch, kdož vstupují do Církve... „Augustin odpovídaje praví, že jest mu po vůli, jednak z přátelství osobního, jednak — a to hlavně — z povinnosti, ježto jde o prospěch Církve. Tak vznikl spisek nadepsaný: *De catechizandis rudibus*...“ (Z úvodu knihy.)

KATECHISMUS ŘÍMSKÝ

KATECHISMUS z nařízení sněmu Tridentského k pastýřům duchovním z rozkazu Pia V. Papeže Římského na světlo vydaný. Přel. JAN HERČÍK, kněz církevní. S předmluvou V. Zigmunda. Vydán nákladem Dědictví Svatého Prokopa, čís. IV., v Praze r. 1867. Za 1 zl. 60 kr. r. m. — Svazek form. 13 cm × 20·5 cm, stran XVIII a 602.

„Knihu tuto, s nemalou námahou a píli složenou, obecným souhlasem uznanou a nejvyššími chválami uvítanou, v těchto dobách láska k novotám vyrazila téměř pastýřům z rukou, vynášejíc nové a nové katechismy, jež žádným způsobem nelze s Římským srovnávat.... Tam tedy se vrátiti shledali jsme potřebným, odkudž někteří z úmyslu nevalně obezřelého, někteří i z pýchy, aby se ve chrámě větší moudrosti blýskali, dávno již lid věřící odvedli, a týž *Katechism Římský* pastýřům duchovním znovu podati jsme usoudili.“ (Z encykl. papeže Klementa XIII.)
Překlad jest starý, poctivý.

GUSTAVE SCHLUMBERGER

GUSTAVE SCHLUMBERGER, membre de l'Institut
L'Épopée Byzantine à la fin du dixième siècle.
HACHETTE & CIE, Paris, 1896—1905. 3 vol. gr. 28 cm × 20 cm.
Ière partie: *Jean Tzimiscès, Les jeunes années de Basile II., le Tueur de Bulgares* (969—989). 1 vol. 800 pages, MCCCXCVI (!)
— IIème partie: *Basile II., le Tueur de Bulgares*, 1 vol., 660 pages, MDCCD.
IIIème partie: *Les Porphyrogénètes Zoe et Théodora* (1025—1057), 1 vol., 860 pages, MDCCCCV.

Schlumberger proslídív v Evropě i ve směsi národů východních kde kterou skryší starých kronik, numismat a všelikých památek o době velikých císařů byzantských dynastie makedonské, vytvořil tuto mohutnou historii a vzkřísil dobu dosavad téměř mrtvou, dobu úžasnou jak v událostech, tak v osobnostech, z nichž některé, jako Basil II Bulharobijce, nemají sobě podobných.

Toto první vydání, hojně ilustrované reprodukcemi děl umění byzantského, jest úplně rozebráno a velmi vzácné.

MARCO POLO

MARCO POLO: **MILION**, čili cesty po Asii, po Africe a po moři Indickém, popsané ve století XIII. Přeložil Dr. FRANT. MALEČEK. V Praze, J. OTTO, 1904, jakožto č. 388—391 „Světové Knihovny“. Svažeček vel. 15 cm × 10 cm, o 276ti stranách, za 80 haléřů.

Překládáno bylo z vlašského vydání z r. 1851. Předmluva (5 str.) Onofria Turchettiho z téhož vydání a „Slovo k českému vydání“ (4 str.) od překladatele.

„... A vykládám tedy věci viděné jako viděné a slyšené jako slyšené, aby byla naše kniha spravedlivá a poctivá a bez hany. A jistě věřte, že od času, kdy stvořil Pán Adama, našeho prvního otce, nebylo na světě člověka, který by byl tolik uviděl a prozkoumal jako řečený Marko Polo. A tudíž uslyšev a spatřiv věci veliké, cizí a podivuhodné, chtěl, aby byly rozhlášeny a známy i zachovány pro věčnou paměť.“

(Z počátku knihy.)

HANUŠ SCHWEIGER

Sv. Cyrill a Methoděj. Původní barevný dřevoryt mistra HANUŠE SCHWAIGRA. Promberger, Olomouc, 1896. Velikost listu 30 cm × 46 cm, v passepartout 45 cm × 65 cm. Ruční kolorit s autografem mistrovým za K 50.—. (Úplně vyprodán, v říjnu 1913.) Kolorit zelený za K 20.—, kolorit červený za K 24.—. Všechny v původním malovaném rámcí dle návrhu mistrova za sklem o 20 K více.

Komposice dle starých fresek z IX. století v klášteře sv. Zenona ve Veroně, na účet knížete Lichtensteina Schwaigerem kopírovaných.

Co vybledlo na starých freskách byzantských, uchovaných milosrdnými pokrývkami omítek před mrazivými reformačními snahami pustošivé Renaissance, osvěžil Schwaiger svou bohatou zkušeností tradičního i tvůrčího umělce na tomto krásném díle.

ROKYCANY

Kniha Černá nebo Smolná Královského svob. města Rokycan z let 1573—1630. Do tisku upravil Dr. JAN POHL. Vydána jako číslo 4. „Publikací městského musea v Rokycanech“. Stran VIII a 80, form. 17 cm × 27 cm; tisk dvojbarevný. Za 2 K 50 h.

Za starších dob vykonávala města soudní pravomoc hrdelní. O řízeních trestních činil jádrné zápisy do knihy „Černé či Smolné“ písař krevní. V městském archivu rokycanském nalézá se taková Černá či Smolná kniha z l. 1573—1630. Zajímavý obraz života tehdejší doby. Zvláště pak tehdejší řízení trestní se všemi jeho hrůzami: mučením, palečnicemi, žebríkem a pálením živě vám vystoupí před očima, — k velikému pohoršení humanitních mazlů podle módy Tolstojovy, plných soucitu k zločinům, ale tupých a krutých k Pravdě. — Viděti-li odtud, jak snadno bylo v těch dobách život ztratiti, víme zase odjinud, jak snadno bývalo Život nalézti.

OPRAVY.

N o v a & V e t e r a, č. 5. „Básníci a Leon Bloy“, str. 13., ř. 12.:
bychom místo *by*.

N o v a & V e t e r a, č. 6. „Umučení sv. Dympny“, str. 11., ř.
poslední: *bezbožný* místo *zbožný*; a na str. 12., ř. 22. a
dalších čti: ...*radili se, jak bylo lze bez jakéhokoli tříštění*
a poškození kamenů uložit ...

N o v a & V e t e r a, č. 7. „Dogmatická konstituce“, str. 7., ř.
18.: *byli* místo *byly*. — „Missa solemnis“, str. 2., ř. 9.:
osoby, ve ...; a str. 3., ř. 20.: *subdominantě*.

NOVA & VETERA
POŘÁDÁ A S POMOCÍ BOŽÍ
A PŘÁTEL STUDIA VYDÁVÁ
ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ V
OSVĚTIMANECH, MORAVA.
TISKNOU KRYL A SCOTTI V
NOVÉM JIČÍNĚ NA MORAVĚ.

1 K 30 h.